

Edukace Romů v andragogických souvislostech

Dana Juřenová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Dana Juřenová
Osobní číslo: H16019
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Edukace Romů v andragogických souvislostech

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti výchovy Romů, jejich vzdělávání v ZŠ, přístupu a motivace ke vzdělávání.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

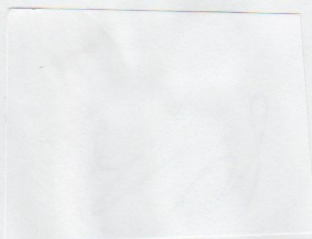
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

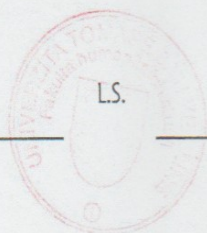
- FONSECA, Isabel. *Pohřbi mě vestoje: Cikáni a jejich pout'*. Praha: Slovart, 1998. ISBN 80-7209-074-7.
FRASER, Angus M. *Cikáni. Přeložil Marta MIKLUŠÁKOVÁ. Praha: Lidové noviny, Dějiny národů*, 1998. ISBN 80-7106-212-X.
NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-741-8.
NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0497-4.
ŠOTOLOVÁ, Eva. *Vzdělávání Romů*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1909-5.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **4. října 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 22. ledna 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

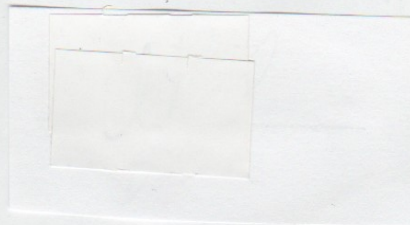
- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

12. 4. 2020

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nerýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být už nejmeně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vyrobené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3).*

(2) *Odporuje-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybného projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(3) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(4) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží ke větší výdělku dosaženému školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato práce pojednává o edukaci Romů, jejich přístupu ke vzdělání jako takovému, a to jak na základních školách, tak i v pozdějším věku. Teoretická část bakalářské práce vychází z odborné literatury, která byla použita, a nastiňuje způsoby myšlení a uvažování Romů. Důraz je rovněž kladen na jejich celkový přístup k rozšiřování svých znalostí. Snaží se také o pochopení jejich životního stylu a s tím spojené možné překážky ve vzdělávání. V teoretické i praktické části se vychází z mapování situace nezaměstnanosti a nevzdělanosti Romů především ve Zlínském kraji. Jako metoda výzkumu je použito dotazníkové šetření aplikované na úřady práce a zprostředkovatele zaměstnání, kteří jsou v každodenním kontaktu s romskou populací.

Praktická část je věnovaná výzkumu edukace Romů a kvantitativnímu výzkumu zaměřeného na edukaci romské populace.

Klíčová slova: Romové, edukace, vzdělávání, výchova, děti, výukové metody, školství, motivace

ABSTRACT

This thesis is about the education of Roma, their way of approaching the education in primary schools and in adulthood. The theoretical part of this bachelor thesis is based on the literature that was used and describes the ways of thinking and reasoning of the Roma. It also shows emphasis on their overall attitude to expanding their knowledge. The thesis tries to understand their lifestyle and the potential barriers to education associated with that. The theoretical and practical parts are based on the mapping the Roma situation of being unemployed and being uneducated, especially in the Zlín Region. The research method is used a questionnaire survey, which was applied to Employment Department and Employment Agencies. This offices are in daily contact with the Roma population.

Key words: Roma, education, learning, pedagogy, children, teaching methods, schooling, motivation.

PODĚKOVÁNÍ

Dovoluji si touto cestou poděkovat panu doc. PhDr. Mgr. Jaroslavu Balvínovi, CSc. Za odborné vedení mé bakalářské práce, za jeho velmi cenné rady a ochotu.

Mé poděkování také patří mé rodinně a přátelům, kteří mě po celou dobu mého studia podporovali a pomáhali mi.

Motto:

„Vzdělávání není příprava na život; vzdělání je život sám.“

John Dewey

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKA A POJMY	12
1.1 STAV ZKOUMANÉHO TÉMATU K LITERATUŘE.....	12
1.2 STAV TÉMATU K ANDRAGOGICE.....	13
1.3 ANDRAGOGIKA A JEJÍ VÝZNAMY.....	13
1.4 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	15
2 ROMSKÁ MINORITA V ČR	16
2.1 ROMOVÉ JAKO SOCIÁLNĚ VYLOUČENÁ SKUPINA.....	17
2.2 VYBRANÉ INDIKÁTORY SOCIÁLNÍHO VYLOUČENÍ ROMSKÉ POPULACE V ČR.....	18
2.3 FINANCOVÁNÍ EDUKACE ROMŮ K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ.....	20
2.4 SROVNÁNÍ VZDĚLÁNÍ U ROMSKÉ POPULACE V EVROPĚ.....	22
3 VZDĚLÁNÍ ROMSKÉ POPULACE	23
3.1 DRUHY VZDĚLÁVÁNÍ U ROMSKÉ POPULACE.....	24
3.2 PROBLEMATIKA VE VZDĚLÁVÁNÍ U ROMSKÉ POPULACE.....	25
3.3 POSTOJ KE VZDĚLÁNÍ.....	27
3.4 VÝUKA ROMSKÝCH DĚTÍ.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	33
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM, CÍL, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY.....	33
4.2 TECHNIKA SBĚRU DAT A REALIZACE VÝZKUMU.....	37
5 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	38
5.1 VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	38
6 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	51
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59

SEZNAM OBRÁZKŮ.....	60
SEZNAM TABULEK.....	61
SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Je známo, že lidé mají různé předsudky ze svého pohledu na různé národnostní menšiny, ať už se týkají rasy či náboženství a mohou značně ovlivnit jejich postoj i chování k nim. Otázkou však zůstává, zda jsou tyto předsudky pouze mezi dospělými, nebo již vznikají v mladších věkových skupinách.

Již dlouhou dobu spadají Romové do naší společnosti, stali se její součástí a zřejmě tomu tak bude i v budoucnu. Jejich způsob života, jazyk ani mentalita však nejsou společností příliš akceptovány. Většinou zde totiž působí faktor lidských předsudků, který může z části nebo dokonce zcela ovlivnit názory mnohých lidí na tuto část populace. Je však vyloučeno Romy zaškatulkovat do špatné skupiny obyvatelstva, či je rovnou odsoudit. Lidé musí brát v potaz, že existují rozdíly mezi Romskou a majoritní společností, proto na ně nelze pohlížet z našeho pohledu, jelikož se nikdy nedokážeme dostatečně vcítit do jejich mentality a způsobužití. To, co je pro nás nepochopitelné a nevysvětlitelné, je totiž pro Romy zcela normální a běžné, jelikož jejich vzorec chování je jim dán způsobem jejich života a pouze ho předávají dále svým dětem po další generace. Je důležité, aby Romové byli chápáni a vnímáni jako plnohodnotný národ a naší povinností je s nimi spolupracovat a komunikovat stejně jako se svou kulturou. To by dle mého názoru vedlo jistě k lepším mezilidským vztahům mezi majoritní a romskou částí populace. Z mých vlastních zkušeností totiž můžu říci, že znám spoustu Romů, kteří žijí plnohodnotně a spořádaně svůj život. Chodí do zaměstnání, studují, aktivně přispívají společnosti k lepšímužití, věnují se naplno rodinnému zázemí a usilují o to žít takový život, jaký žije majoritní společnost a to bez rozdílů.

Tato práce je tudíž zaměřena na edukaci Romů v andragogických souvislostech, jež hlavním cílem je čtenáři poskytnout informace o Romech, jejich způsobu života, přístupu ke vzdělání a společnosti. Dále pak nastíní informace o Romech jako sociálně vyloučené skupině a na závěr metody výuky romských žáků. Praktická část této bakalářské práce obsahuje kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření konkrétně všech obcí s rozšířenou působností ve Zlínském kraji. Výzkum je proveden u zprostředkovatelů zaměstnání, jelikož jsou v přímém kontaktu s romskou populací a je směřován na využívání rekvalifikačních kurzů, které napomáhají k lepšímu uplatnění na trhu práce. K získání dat byl použit dotazník a jeho výsledky pak prezentovány prostřednictvím grafů. Práce je ukončena závěrem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKA A POJMY

Pro vypracování této bakalářské práce bylo velmi důležité dobře prostudovat potřebnou literaturu k tomu, aby byli dobře vysvětleny a pochopeny všechny pojmy vyskytující se v této práci.

Literatura je rozdělena na literaturu domácí, zahraniční a cizojazyčnou. Bylo také velmi důležité si uvědomit, jak souvisí toto téma bakalářské práce se studovaným oborem. Níže jsou uvedena fakta, která napomohla ke zhotovení této bakalářské práce.

1.1 Stav zkoumaného tématu k literatuře

Souvislost s literaturou je zřejmá, jelikož jak bakalářská práce uvádí v mnoha případech odkaz na citace, literatura a její autoři se problematice vzdělávání romské komunity věnují ve velké míře. Ke zpracování této bakalářské práce byla použita odborná literatura zabývající se tematikou romské kultury a Romů samotných. Existuje nespočet zdrojů, ať už cizojazyčných nebo domácích, zabývajících se právě touto tematikou, a které jsou schopny poskytnout důležité a podstatné informace napomáhající ke zhotovení této práce.

Milan Beneš(2008) je autorem mnoha publikací z oblasti andragogiky. Jeho hlavními předměty zájmu jsou andragogické teorie, teorie vzdělávání a výchovy a komparativní andragogika se můžeme dozvědět vše, co se týče otázek vzdělávání, motivace k učení, dosavadního vývoje andragogického povolání nebo obecných cílů andragogického vzdělávání. Nastiňuje také vznik vzdělávání jako takového, ale i jeho vývoj . Mimo jiné také vysvětluje základní pedagogické a andragogické pojmy.

V zájmu *Jaroslava Balvína* je hlavním předmětem zkoumání romské populace a jejich kultury. Zabývá se také multikulturní výchovou se zaměřením na romské žáky. Jeho publikace vznikají také za pomoci pravidelného setkávání Hnutí R, do nichž je aktivně zapojen. Také působí jako garant na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně se specializací na andragogiku

V publikaci *Pavla Říčana* se můžeme dozvědět mnoho informací o Romech, jejich kultuře, která sahá daleko do minulosti, ale také jejich povaze a způsobu života, jež je pro spoustu lidí nepochopitelná a nepřijatelná. Poohlíží se nejen na romské žáky, ale i jejich rodiče a snaží se nastínit předpoklady romské populace ve vzdělávání.

1.2 Stav tématu k andragogice

Bakalářská práce, která se zabývá Edukací Romů v andragogických souvislostech (název práce) úzce souvisí s oborem andragogika z několika důvodů. Pojednává-li práce o vzdělávání dospělých, naplňuje znaky, charakterizující obor andragogika. Péče a vzdělávání dospělých Romů také vychází ze společenského problému, který se snaží vyřešit instituce na různých stupních společnosti. Od státu, který ve vzdělávání dospělých Romů spatřuje nejednu potřebu, např. zaměstnanost a uplatnění na trhu práce, společenské a ekonomické dopady nevzdělané romské populace a jiné důvody. Na úrovni školství, které se dlouhodobě zabývá vzděláváním mladší generace Romů, s cílem, zbavit děti Romů stigmat nevzdělaných rodičů, a tím prolomení pomyslné hráze v zapojení Romské minority do běžného života společnosti. Snahou tedy je, vynakládat neustále maximální úsilí o vzdělávání i dospělých Romů, nejen dětí. A je lhostejno, jde-li o rekvalifikační kurz na zdokonalení se v českém jazyce, nebo pomocného stavebního dělníka.

1.3 Andragogika a její významy

„ Andragogika je vědní a studijní obor zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení dospělých. Existují rozdílná pojetí andragogiky. V našem pojetí je andragogika specifická součást věd o výchově, vzdělávání a vyučování “ (Beneš, 2008, s. 11).

Použití tohoto termínu není u nás mnoho rozšířené, ale je známo, že tato situace se však mění. Není tomu jinak ani v cizích zemích, kde se tento výraz používá málo, avšak je nahrazen spíše pojmem vzdělávání dospělých, další vzdělávání atd. K zavedení tohoto pojmu došlo v ČR po roce 1989 rozhodnutím akreditační komise MŠMT, která potvrzuje různé systémy na vysokých školách a hlavním důvodem bylo především odlišení od dřívějšího označení výchova a vzdělávání dospělých (Beneš, 2008, s. 11).

Andragogiku můžeme vyjádřit jako vědní obor , zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení se dospělých nebo studijní obor, který je využíván k přípravě budoucích odborníků v oblasti vzdělávání dospělých. Existuje však i odvětví společenské činnosti, ve které se vzdělávání a záměrné učení dospělých realizuje a je nazýváno andragogická praxe. Pojem andragogika je podobný název jako pedagogika, ovšem je historicky mladšího původu (Beneš, 2008, s. 11).

„Pedagog (Paidagogos) byl původně, v antickém Řecku, člověk, který doprovázel chlapce do školy (pais, genitiv paidos, agein = vedení chlapců). Nejednalo se tedy o samotného vychovatele nebo učitele, ale sloužícího, většinou otroka. Z tohoto byl později odvozen název pedagogika. Andragogika je obdobně v přesném slova smyslu doprovázení mužů (anér, genitiv andros = muž, dospělý). Pomineme – li historicky dávno překonané omezení na muže, znamená andragogika doprovázení člověka při jeho cestě za vzděláním, poznáním a pochopením světa“ (Beneš, 2008, s. 11).

Pojem andragogika může tedy mít dva významy. V prvním případě se jedná o tzv. Doktrínu, která definuje nejlepší přístup k učícímu se, v druhém případě je andragogika vnímána jako součást myšlení o výchově, vzdělávání a učení se. Již po celou dobu lidského bytí se musel člověk učit reagovat na změny. Pedagogické myšlení se začalo vyvíjet již v antickém Řecku a je součástí filozofie a politiky, později i teologie. V době, kdy se začala filozofie rozvíjet jako univerzální myšlení bylo jejím cílem naučit se vnímat věci jako krásné a pravdivé. Zároveň v období, kdy přestaly být věci samozřejmostí si Antika kladla otázku, zda lze jisté věci změnit či vylepšit. Nastala tedy otázka, zda lze pedagogické myšlení zdokonalit takovým způsobem, aby se stalo hodnotnějším a lepším zejména v oblasti politiky a tím pádem i výchovou občanů (Beneš, 2008, s. 12, 13).

(Průcha, 2000, 2002) se snaží řešit situaci, kdy vztah výchovy a vzdělání není formulován společně, což může působit určité jisté překážky a zavádí tedy pojmy jako edukační realita, edukační procesy a edukační prostředí.

Průcha si ale uvědomuje, že bez pojmu vzdělávání se nelze obejít, jelikož je to pojem označující záměrnou a řízenou činnost, a tím se liší od edukace, která může být totiž i činností nezáměrnou jako např. Osvojování mateřského jazyka, ke kterému dochází v průběhu prvních let dítěte. Pojem výchova je tak problémem v andragogice, jelikož se výchova stává po dosažení svého cíle přebytečnou, na rozdíl od socializace a učení dospělých, která je celoživotním procesem. Andragogika vždy upřednostňovala pojem vzdělávání a poslední dobou se pojem učení dospělých stalo hlavním pojmem andragogiky. Stejně jako v pedagogice se i v andragogice pojem učení chápe jako schopnost člověka efektivně měnit, přetvářet či vytvářet své představy, chování, zvyky, ale také schopnosti a dovednosti (Beneš, 2008, s.15 – 17).

1.4 Vymezení základních pojmů

V této podkapitole jsou popsány různé formy vzdělávání, jako je: formální vzdělávání, neformální vzdělávání, informální vzdělávání.

- **Formální vzdělávání** – je považován za cílevědomí a řízený proces, který směřuje k rozvoji člověka a budoucímu uplatnění poznání jak v praktických, tak i v sociálních vztazích. Toto vzdělávání se realizuje v institucích zabývajících se vzděláváním, jejichž funkce a prostředky jsou legislativou vymezeny. Mezi takovou klasickou institucí lze zařadit např. školu. Formální vzdělávání však podceňuje vývojové změny u vzdělávaného, které mohou být až dlouhodobé. Při procesu formálního vzdělávání dochází k přímému působení učitele nebo lektora vzdělávací akce, ale může tomu být i naopak, kdy účastník aktivně vstupuje do kontaktu s učitelem a dává mu tak zpětnou vazbu o tom, co pochopil a jakým dalším směrem se ubírá jeho uvažování. Učitel tak může reagovat a usměrnit tak vzdělávací proces dle možností a situace (Barták, 2008, s. 12-13).
- **Neformální vzdělávání** – realizuje se mimo formální vzdělávací systém, který nevede k ucelenému školskému vzdělávání. Zaměřuje se na určité skupiny populace a jsou organizovány různými institucemi, které působí na trhu vzdělávání. Některé z nich se věnují aktivitám, které jsou organizované pedagogicky jen částečně a není jejich cílem vychovávat, nicméně přispívají svým působením k utváření osobnosti člověka. Jejich působení bývá spíše spontánní a nárazové a prohlubují poznatky, které si osvojili na základě formálního vzdělávání. Jsou schopny reagovat na potřeby, přání i očekávání dospělých, což jsou jejich přednosti a nabízejí také praktické uplatnění v oblasti současné vědy, ekonomiky, kultury i technologií. Přispívají také k prohlubování potřeby se dále vzdělávat i k podpoře sebevzdělání jako takového, což může vést k aktivizování dosažení vytčených cílů (Barták, 2008, s. 13).
- **Informální vzdělávání** – je procesem získávání vědomostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností. Rozdílem však je, že je oproti formálnímu i neformálnímu vzdělávání je neorganizované a nesystematické. Mezi nejrůznější nástroje informálního vzdělávání patří např. Koučing, mentoring, brainstorming apod., které příznivě působí na sociální zrání člověka, čímž lépe proniká k podstatě věcí a umí lépe hodnotit a řešit problémy jako samostatně myslící bytost, což vede ke smysluplnému jednání (Barták, 2008, s.13).

2 ROMSKÁ MINORITA V ČR

Dostupné historické prameny psané o historii Romů nás nutí pátrat po faktech, které nám zanechali doboví kronikáři, avšak tyto fakta nemusí být mnohdy úplná. Lze jen těžko vyloučit, že právě tyto informace o romské minoritě budou úplné, natož objektivní či nezájaté. Můžeme se dozvědět, jak romskou společnost vnímala majoritní společnost, ovšem je velmi málo zmínek o tom, jak tuto majoritní společnost vnímali samotní Romové. Romové se snažili svou skutečnou identitu co nejvíce popřít, jelikož byli pod vlivem asimilace a usilovali o to, aby se co nejvíce přiblížili společenské většině a co nejvíce se vzdálili svému etniku. Zvláště pak ve větších městech, kde se rodiče nechali ovlivnit tlakem školství, který byl následkem toho, že přestali své děti zcela učit romský jazyk. Romové se přizpůsobovali životnímu stylu lidí z okolí, tudíž od nich převzali nejen styl oblékání, druh života, pestrost stravy apod., ale také živobytí jako takového, čímž převzali i zvyky a přijaly je za své (Angus Fraser, 1998, s. 280).

I Romové mají svoji kulturu, které můžeme definovat jejich ideje, hodnoty, normy, styl života a způsob řešení běžných životních problémů. Díky tomu, příslušníci Romské skupiny vnímají a chápou své prostředí, vytvářejí si pocit vlastního světa, mají své zvyky, vzory chování.

Protože je tato kultura odlišná, vidíme ji mnohdy jako problematickou. Rozmanitost kultur může vyvolat konflikty, ale může nás i obohatit. Nicméně to nic nemění na faktu, že Romové mají přístup na trhu práce značně omezený, který může být způsoben různými příčinami, mezi které může patřit např. Nedostatek kvalifikace nebo předsudky zaměstnavatelů, které jsou pochopitelně pro Romy ucházející se o práce značně nepříjemné a mohou tak samotné Romy demotivovat k ucházení se o další zaměstnání. Sociální vyloučení jako takové můžeme vnímat jako určitý proces, který má mnoho příčin. Mezi ně můžeme zařadit chudobu, nízkou míru vzdělanosti, etnickou příslušnost a s ní spojenou diskriminaci, která je často příčinou jistého nezájmu uchazečů o zaměstnání na trhu práce a také nezájmem o vzdělání (Navrátil, 2003, s. 19-20).

Každá komunita je rozlišena etnikou a jejím původem, která byla dříve z historických podmínek a životních podmínek týkající se jednotlivce ve vztahu ke společnosti. I Romové zprvu zaujímají určitý negativní postoj vůči společnosti a uzavírají se do vlastní komunity. Vzájemná nedůvěra a předsudky mohou být důvodem k nepřátelství mezi lidmi obou národností a ani ve školním prostředí tomu není jinak. Zde problém může pramenit již od

útlého věku a poznamenává tak jedince romské národnosti až do dospělosti. Tento „romský problém“, který byl nazván v důsledku obtížnosti začlenění, byl ve školách řešen i vládní politikou vůči romské komunitě a ve snaze o přizpůsobení byl často nazýván „natírání romských dětí na bílo“. Nicméně přístup, který je i dnes v mnohých vzdělávacích zařízeních naneštěstí přetrvává a bohužel zabraňuje všem dětem, jejichž průměr není adekvátní oproti jiným dětem absolvovat základní školu bez obtíží. Výsledkem je fakt, že až 80% Romů dosáhlo pouze základního vzdělání. Tomuto faktu nepřidává ani špatné zkušenosti romských rodin se školou v jejich útlém věku a tato situace je bohužel i dnes přenášena na dnešní děti (projekt Varianty, Člověk v tísní, společnost při ČT, o.p.s., 2002, s. 199).

2.1 Romové jako sociálně vyloučená skupina

Romové jsou, jak je již známo odsouvání na okraj společnosti. Otázkou však zůstává, co s tím a jak to můžeme změnit? Jak Romy zapojit více do společnosti? Jednou z možností je zapojit je více do vzdělání. Jelikož je vzdělání v dnešní době hodně důležité, je třeba přemýšlet o vzdělání jako o příležitosti nikoliv jako o překážce. Je potřeba také uvést, že každý člověk má právo a šanci na lepší vzdělání a tím pádem i vyšší šanci na lepší život ve společnosti. Vzdělání může být motivací k tomu, žít lepší život a tím nespadat do skupiny lidí na okraj společnosti.

Tabulka 1: Odhad počtu Romů v obcích s rozšířenou působností v kraji v roce 2019 a z toho odhad podílu sociálně vyloučených Romů

Název ORP Město	Kvalifikovaný odhad počtu Romů Počet osob	Z toho kvalifikovaný odhad podílu sociálně vyloučených Romů	
		Počet osob	%
Bystřice pod Hostýnem	43	0	0,00 %
Holešov	121 (100)	10 (100)	8,3 % (100%)
Kroměříž	ORP počty Romů neeviduje (550)	440	80,00 %
Luhačovice	15	0	0,00 %
Otrokovice	30	0	0,00 %
Rožnov pod Radhoštěm	105	6	5,70 %
Uherský Brod	170	15	8,80 %
Uherské Hradiště	343 (350)	167	48,70 %
Valašské Klobouky	73	20	27,00 %
Valašské Meziříčí	380 (380)	304	80,00 %
Vizovice	35	0	0,00 %
Vsetín	650	488	75,10 %
Zlín	200 (600)	0 (420)	0% (70 %)
Celkem	2715 (3101)	1450 (1960)	55 % (64 %)

Zdroj: Gába, [online]

2.2 Vybrané indikátory sociálního vyloučení romské populace v ČR

Pro určení sociálního vyloučení lze uvést obecné indikátory, jde ale pouze o příklad. Existuje ale spousta dalších možností jak sociálně vyloučenou skupinu identifikovat.

Indikátory sociálního vyloučení pro určení lokalit ohrožených sociálním vyloučením:

- větší počet přelidněných bytů;
- menší míra dobrovolných aktivit;
- horší zdravotní stav populace;
- nižší střední délka života a nízké vzdělání obyvatel;
- vyšší podíl obyvatel bez bankovních účtů (specificky stavebního spoření);
- vyšší podíl přečinů a trestných činů (přepadení, loupeží apod.

Indikátory sociálního vyloučení u rodiny s dětmi:

- vyšší počet dětí v domácnostech bez práce;
- nízká porodní váha dětí;
- vyšší dětská úmrtnost;
- nízká účast ve výuce ve školách a horší výsledky ve škole;
- vyšší míra porodnosti u dívek v nižších věkových skupinách;
- vyšší počet dětí ve výchovných institucích “(Navrátil, 2003, s. 33- 35).

Historické i etnografické analýzy napovídají spousty faktů o tom, že Romové nebyli nikdy považováni za rovnocenné občany našeho státu a byli vždy odsouváni někam na okraj společnosti. Již historické fakta hovoří o tom, že Romové byli vždy kočovníky, kteří byli odsouzeni k „putování“. Téměř každá z knih pojednávající z historie Romů zahrnuje infor-

mace o zákazu usazování romských kočovníků (Navrátil, 2008, s. 56).

Sociální vyloučení je v poslední době aktuálním tématem, kterým se zabývají odborníci jak z oblasti teorie, tak i praxe ve všech zemích. Hlavním důvodem tohoto velkého zájmu je fakt, že nejvíce vystihuje situaci osob či skupin lidí, kteří jsou situací nějakým způsobem znevýhodněni, jehož příčinou je hlavně věk, pohlaví, či zdravotní stav a především etnická příslušnost. Je třeba zmínit, že tato situace získala na popularitě především v souvislosti s všeobecným růstem nezaměstnanosti, což je důsledkem souhry celé řady faktorů, které se mnohdy v prostředí ekonomie a společnosti nedají individuálně ovlivnit jakýmkoliv způsobem (Navrátil, 2008, s. 59).

Jedním z faktorů vedoucích k sociálnímu vyloučení ve společnosti je považován snížený přístup na trhu práce. Bohužel však romští obyvatelé využívají možnost využití nepravé nezaměstnanosti, díky které jsou evidováni na úřadu práce, pobírají tak sociální dávky i podporu v nezaměstnanosti, stejně jako zdravotní a sociální pojištění, přitom však pracují neoficiálně. Hlavním problémem nízké zaměstnanosti romské populace je nízká vzdělanost, která je mnohdy ve většině případů ukončena vzděláním na základní škole. Díky této situaci je proto těžké pomoci nalézt těmto lidem zaměstnání, které by vyhovovalo více jejich představám, jelikož ani nestojí o další vzdělávání, které jim jsou nabízeny. Většinou se tak nabízí pouze sezonní formy zaměstnání např. Dělníci na stavbách apod., které mohou ve většině případů vykonávat pouze muži. Celá situace nezaměstnanosti Romů se proto tímto stěžuje, naopak zůstává tato skupina obyvatelstva jednou z mála, která tuto práci chce vykonávat. Častým způsobem je také nabízení vykonávání veřejně prospěšných prací, které také využívají organizace zabývající se romskou komunitou. Tento typ zaměstnání ale také mnoho neřeší, jelikož se dá vykonávat pouze dočasně a je spíše bráno jako pomoc zaměstnavatelům. Dlouhodobé návštěvy úřadu práce romských uchazečů o zaměstnání, jejichž podmínkou jsou pravidelné návštěvy, zůstávají bez dalšího zájmu o nalezení zaměstnání. Úředníci jsou si vědomi faktu, že motivace Romů je nízká, je ale jejich povinností udělat vše pro to, aby jim pomohli najít zaměstnání, které by jim vyhovovalo. Tento problém řeší i rekvalifikační kurzy, kterých je ale bohužel málo pro nedostatečně vzdělanou část obyvatelstva. Nemohou si tedy Romové stěžovat na diskriminaci na poli zaměstnání, jelikož je pouze v jejich zájmu chtít se vzdělávat a získat tak později lepší zaměstnání, které by jim pomohlo zvýšit životní úroveň. Svou roli samozřejmě hrají i předsudky zaměstnavatelů vůči těmto uchazečům, která má negativní dopad na mladou generaci Romů nastupující na trh práce (Navrátil, 2003, s. 59- 63).

Dostupné informace a podklady pracují se skupinou, která je sociálně znevýhodněná, zahrnující jednak Romy, které jsou sociálně vyloučení, tak i neromskou populaci, která je taktéž sociálně vyloučenou skupinou. Sociální znevýhodnění zahrnuje situace jako jsou rodinné prostředí s nízkým sociálním a kulturním postavením, nařízená ústavní výchova nebo osoby, které jsou účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany na území republiky. (Jarkovská, Lišková, Obrovská, Souralová, 2015, s. 49).

2.3 Financování edukace Romů k dalšímu vzdělávání

Jednou z podmínek pro zvýšení vzdělanostní úrovně Romů je respektování jejich etnika a přijetí sociálních a kulturních rozdílů ve výchově a vzdělávacím procesu. Umístit dítě ve školském zařízení tak, aby mohlo být postupně začleněno do společnosti. To se může zdát být poněkud složité, nicméně romské děti jsou zvyklé přizpůsobovat se danému prostředí, ve kterém jejich rodina žije, a jejich vazby na rodinu jsou příliš silné, proto jsou to právě nejčastěji rodiče, kteří rozhodují o dalších krocích svého dítěte.

Hlavním cílem těchto programů je vytvořit takové podmínky, které by vedly k aktivnímu zapojení občanů k překonávání nežádoucího postavení ve společnosti a eliminaci jejich důsledků. Dotace jsou poskytovány dle Směrnice vedoucí Úřadu vlády České republiky č. 24/2019 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv, která se snaží upravit postup osob žádající o neinvestiční dotaci, která by sloužila k financování programů, který poskytuje úřad práce České republiky. Žadatelé, kteří mají zájem o dotaci, mohou podat žádost prostřednictvím webové aplikace do 30. září kalendářního roku, která předchází roku, kdy může být dotace poskytnuta. Během října jsou pak žadatelé vyzváni k odstranění nedostatků v žádosti.

Během jednání pak komise rozhodne, kterému žadateli poskytne plnou dotaci, kterému žadateli doporučí žádost upravit nebo naopak kterému navrhne celou žádost zamítnout. V lednu následujícího roku jsou poté žadatelé vyzváni komisí k upravení žádostí, která poté jedná o upravených žádostech. Následující rok v únoru poté příjemce dotace zasílá závěrečnou zprávu o dotaci, která mu byla poskytnuta.

K prevenci romské integrace vláda zřídila programy, které mohou této problematice pomoci:

Prevence sociálního vyloučením

Dotační program prevence sociálního vyloučení slouží spíše jako prevence a je poskytován především neziskovým organizacím pro realizování projektů určených především pro romskou komunitu a pro obyvatele spadajících do sociálně vyloučené skupiny. Hlavním záměrem těchto projektů je poskytnutí pomoci romské populaci, která se potýká s problematikou sociálního vyloučení a která se snaží eliminovat jeho důsledky. Z tohoto programu lze podporovat projekty spojené s romskou komunitou a obyvatelům žijící v ní, a také ke zlepšení sousedských vztahů. Lze také podpořit sociální programy a služby, ve kterých se žadatel dotace musí prokázat potřebnou znalostí této cílové skupiny obyvatel, které jsou nezbytné pro prevenci problematiky sociálního vyloučení, a které mohou pomoci zlepšit tuto situaci romských lokalit. Součástí projektu může být také pořádání kampaní pro veřejnost, pořádání různých seminářů, vydávání letáků a publikací, které jsou spojeny s problematikou této cílené skupiny, a které mohou vést ke zlepšení mezilidských a sousedských vztahů.

Podpora terénní práce

Účelem dotačního programu podpora terénní práce je zabezpečení typu práce, kterou vykonává terénní pracovník, který je zaměstnáván obcí nebo příspěvkovou organizací obce, jež je založena právě pro tyto účely. Hlavní náplní této práce je přímý kontakt a spolupráce s cílovou skupinou obyvatel právě v jejich přirozeném prostředí. Setkání, ke kterým tedy dochází, jsou příležitosti k poznání celé rodiny a širšího společenstva. Náplní terénního pracovníka je podpořit romskou menšinu v oblasti zdraví, zaměstnání, bydlení i diskriminace a obvykle vede k oprávnění jejich členů.

Podpora koordinátorů pro romské záležitosti

Dotace v programu podpora koordinátorů pro romské záležitosti je poskytována za účelem zabezpečení druhu této činnosti a zajištění profesního vývoje. Kraj je příjemce dotace a zajišťuje organizační zařazení koordinátora do struktury krajského úřadu tak, aby bylo

zajištěno mezirezortní a mezioborový přístup v řešení této problematiky v kraji spojeným s vykonávanou činností koordinátora (Dotace. *Vlada.cz*, [online].)

2.4 Srovnání vzdělání u romské populace v Evropě

Romská populace je nejvíce početnou etnickou menšinou v Evropské Unii a zároveň spadá do nejchudšího obyvatelstva, která se potýká s problematikou sociálního vyloučení, diskriminací, nepřiměřenému přístupu k zaměstnání, vzdělání i zdravotní péči. Evropská Unie by se měla snažit zamezit problematice sociálního vyloučení a diskriminace, zároveň je ale její povinností dodržovat sociální práva, jež jsou uvedena v Listině základních práv a svobod

a v Sociální chartě, které jsou přijaty Společenstvím a radou Evropy.

Evropská Unie se snaží o zlepšení situace v romské populaci a to zejména v oblasti vzdělávání a snaží se vyřešit problém začleňování této skupiny obyvatel. Strategie Evropa 2020, jež je nazývána stanovila vysoké cíle v oblasti vzdělávání a to např. Snížením počtu osob, které předčasně ukončili školní docházku a to na méně než 10%.

Při průzkumu ve Zlínském kraji nebylo zaznamenáno žádné omezení v oblasti dostupných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, lze tedy odvodit, že mezi nejčastěji používané nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jsou především veřejně prospěšné práce. Vzhledem k faktu, že Úřady práce nemohou poskytovat jakékoliv informace o zaměstnání romské populace, není možné na tuto otázku nalézt relevantní odpověď. Co se týče využití rekvalifikačních kurzů, bylo zpozorováno, že ve městě Vsetín projevují zájem o tyto kurzy především starší uchazeči romské populace, mladší generace z nich nemá o tyto kurzy, ani o další vzdělávání zájem, což může tento fakt negativně ovlivnit celou lokalitu Poschla nacházející se ve Vsetíně (Gába.[online]).

3 VZDĚLÁNÍ ROMSKÉ POPULACE

Jak již je známo, vzdělání a životní úroveň člověka jsou dva propojené faktory, které nás doprovází po celý život. Čím vyšší úroveň vzdělání, tím vyšší je šance uplatnění na trhu práce ve všech oblastech. Je zřejmé, že přístup Romů ke vzdělání není přiměřený, důvodů může být hned několik, nejvíce zmiňovaná je však školní nepřipravenost a také nedostatečná znalost českého jazyka, který je bezpochyby nedílnou součástí vzdělávání. Dalším faktorem znemožňuje dostatečnou školní připravenost romského žáka je faktor sociální, kvůli nevyhovujícímu finančnímu rozpočtu rodiny žáka. Navrátil ve své knize nechce zpochybňovat, že vzdělání nepatří mezi hodnoty romské komunity, ale chce poukázat na dva aspekty. Jedním z nich je, aby se hodnota stala hodnotou je zapotřebí reprodukce v dané sociální sféře. Druhým aspektem je, že pro rodiče je nejvyšší hodnotou jejich spokojené dítě, to taky může být příčinou, že matka své dítě nepošle do školy, jelikož nemá peníze na svačinu. (Navrátil, 2003, s. 65).

Diskriminace při přijímacím řízení na úřadu práce má za následek, že pro Romy zůstává převážně pouze podřadná práce, např. jako uklízečka či pomocné práce jako dělník na stavbě. Není divu, že jsou rozhořčení nad tímto přístupem, ne všichni totiž mají pasivní přístup k práci pro společnost jako takovou. Nechtějí být závislí na sociálních dávkách, ale svými vlastními silami přispět k lepší budoucnosti své rodiny a jít příkladem svým dětem. Proto si natolik zvykli na život na podpoře a ani proto není pro ně vzdělání tolik potřebné. Proto romské děti vynechají školu a často jen z důvodu, že se jim nechce a rodiče toto akceptují. V převážné většině byli i tito rodiče vychovávaní stejným způsobem. Existují však i jiné případy, kdy matka nepošle dítě do školy úmyslně a to z jinak závažných důvodů, o kterých však mlčí. Např., že nemá peníze, aby dítě vybavila do školy svačinou, nebo nestačila vyprat a usušit dítěti oděvy do školy. Proto již při zápisu dítěte do školy je nutné věnovat romským rodičům vlídnou, trpělivou a otevřenou pozornost a hlavně poté s nimi udržovat kontakt a to po celou dobu školní docházky dítěte. Komunikace by měla být především pozitivní, aby rodiče nabyli pocitu a věděli, že jim je škola i učitelé nakloněni a připraveni podat pomocnou ruku a v případě potřeby jim vyšli maximálně vstříc. (Říčan, 1999, s. 109-110).

3.1 Druhy vzdělávání u romské populace

Samotné vzdělávání může být účelné i neúčelné. Vzdělávání u romské populace se vůbec neliší od klasického vzdělávání a nejvíce se vzdělávají uvnitř vlastních skupin.

Členění dalšího vzdělávání:

- **další profesní vzdělání** – je umožňováno lidem, kteří dokončili během počátečního vzdělávání také řádné odborné vzdělání. Toto vzdělání zahrnuje také rekvalifikace a periodická školení. Hlavním zájmem tohoto vzdělávání je rozvoj znalostí, dovedností a postojů, které jsou vyžadovány pro výkon daného povolání. Má návaznost na profesní zařazení a uplatnění člověka na trhu práce, který je spjatý i s ekonomickou stránkou;
- **občanské vzdělávání** – zaměřuje se na povinnosti osob, které mají roli i v utváření způsobů, jak tyto role úspěšně naplňovat. Jsou to role občanské, politické, společenské i rodinné
a vytváří lepší podmínky pro zdokonalování člověka jako občana a pro jeho přizpůsobení na sociální a společenské podmínky, které se neustále mění;
- **zájmové vzdělávání** – vytváří lepší podmínky pro rozvíjení osobnosti na základě jejich pozornosti. Uspokojuje vzdělávací potřeby jedinců, pomáhá dotvářet jejich osobnost a umožňuje lepší seberealizaci člověka v jeho volném čase. Jsou to např. Různé zájmové organizace, ale nemusí být vždy spjata se vzděláváním dospělých;
- **vzdělávání seniorů** – je žádanou aktivitou starší generace, kterou provází především kultura a tím napomáhá starším občanům uspokojit potřeby, kterým se v produktivním věku nemohli dostatečně věnovat (Barták, 2008, s. 11).

3.2 Problematika ve vzdělávání u romské populace

Častým, ale za to velmi vážným handicapem je bydlení a životospráva romské rodiny. Dítě je často nuceno žít v nevyhovujících podmínkách, přeplněných nevyvětraných místnostech, stejně jako strava, která je většinou nepravidelná a nevhodná stejně jako jejich spánek. To zhoršuje jak duševní pohodu, tak i zdravotní stav dítěte. Velmi málo romských dětí je účastníkem předškolní docházky a výchova romskou rodinou většinou není vhodnou a dobrou přípravou pro školní docházku. Chybí zde běžné věci jako omalovánky, doplňovačky, různé hry, stavebnice apod. Velkým problémem proto je pro psychology to, jakou metodiku zvolit při zjišťování školní zralosti. Velmi častým problémem romských dětí bývá jazyková bariéra, často totiž špatně rozumí česky. „Bernstein (Průcha,1997) srovnával řeč příslušníků různých sociálních vrstev a popsal u nižších sociálních vrstev tzv. Omezený jazykový kod na rozdíl od rozvinutého kodu, kterým disponují příslušníci středních a vyšších vrstev. Romové, kteří mají většinou možnost komunikovat pouze s příslušníky nejnižších vrstev, předávají svým dětem přirozeně omezený kod, který málo podněcuje rozvoj rozumových schopností.“ (Říčan, 1999, s. 111, 112).

Mezi hlavními problémy, se kterými se dítě může setkat po příchodu do školy, mohou být:

- nedostatek času a nevhodné prostředí pro přípravu do školy;
- neochota nebo neschopnost rodičů zajištění pomůcek do školy pro dítě;
- nepřizpůsobivost dětí na pravidelný a pevný režim;
- jazyková bariéra u žáků, které už sice nemluví romským jazykem, ale stále používají etnolekt češtiny;
- neschopnost se rozhodovat sám za sebe a být samostatný;
- činnosti a aktivity, které vyžadují dlouhodobější soustředění

(projekt *Varianty, Člověk v tísní, společnost při ČT, o.p.s., 2002, str. 200*)

Aby se Romové co nejdříve přizpůsobili, byli nuceni k odnaučení se používání svého jazyka – romštiny. Nesměla se používat ani ve školách a to ani jako jazyk, který ji měl pomoci k lepší adaptaci. Většina dětí přicházelo do škol s minimální znalostí českého jazyka, tudíž by možnost využívání romštiny bylo pro jejich přizpůsobení na školu mnohem lepší. Obvyklým jevem bylo i trestání za to, že Romové mezi sebou mluvili romsky. Později však mnoho Romů začalo ke své komunikaci se svými dětmi používat český jazyk z důvodu zamezení případných problémů ve škole. Jejich jazyk však zůstal etnolektem romštiny, jelikož se u nich neustále střídá romština a nespisovná čeština, kterou pak učí své děti. Ty pak mají s Českým jazykem problémy jak v oblasti psaní, tak i fonetiky. Výsledkem tohoto procesu je potom to, že děti přicházející do škol neumí ani jeden z jazyků dobře a to je značně omezuje v přípravě do školy i studiu samotném (<https://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b02romove/18.pdf>, projekt *Varianty, Člověk v tísní, společnost při ČT*, o.p.s., 2002, s. 200).

U romských dětí je většinou známý slabý školní prospěch, který lze vysvětlit nedostatečnými schopnostmi, nebo přímo odporem ke vzdělání, které předává škola, jelikož romská komunita patří k nejnižší sociální vrstvě, která cenní jiné znalosti a dovednosti. Je známo, že romská komunita vyniká nadáním především pro hudbu a tanec. Toto nadání je dědičné a lze ho považovat za jakousi volnost romské výchovy, které minimálně uvolňuje spontánnost. Romské děti jsou živější, temperamentnější, hůře se zvládají a s tím je i spojená nesoustředěnost, která je v jejich případě velmi slabá. Tito žáci potřebují častější přestávky, při nichž si mohou odpočinout, zkoncentrovat se, nebo si zkrátka jen zacvičit či zazpívat. Stejně jako u jiných dětí je velmi důležité získání důvěry, kterou lze získat vytvořením takového prostředí, aby se v něm dítě cítilo dobře a bezpečně. Dítě rovněž musí cítit osobní zájem a vědět, že učiteli může důvěřovat, jelikož pro romské děti platí nepsané pravidlo, že vychovává především jejich citový vztah k jejich učiteli (Říčan, 1999, s. 112). 2003, s. 65).

„Zajímavou zkušenost sdělila učitelka z Javornice: Romské děti byly tak neukázněné, že je tělesně trestala. Přestala s tím, když se jejich chování zlepšilo. Děti reagovaly otázkou: „Paní učitelko, vy už nás nechcete?“ (Říčan, 1999, s. 113).

Jak je známo, vztahy mezi spolužáky jsou stejně důležité, jako vztahy mezi žákem a učitelem. Romské děti patří jak je známo, mezi spolužáky spíše k těm neoblíbeným. Tato situace narůstá tím více, čím více je romských dětí ve třídě. Důležité však je, aby učitelé nesmysleli rasisticky, měli k Romům dobrý vztah, snažili se o multikulturní výchovu

a poté i vztahy mezi dětmi budou daleko lepší.

„Všichni se mi posmívají, že jsem černá – nadávají,

za vlasy mě tahají, do nohy mě kopají,

pokoj mi nedají.

Kluci, holky, zač mě trestáte?

Proč už mi pokoj nedáte?

Dost mě sám Pánbůh potrestal,

že mi tu černou barvu dal.

Nechce mě ani vlastní máma -

co si na světě počnu sama?“ (Helena Horváthová in: Říčan, 1998, s. 117)

3.3 Postoj ke vzdělání

Sociální pracovníci přicházející do kontaktu s Romy by měli být schopni rozlišit povahu problémů této národnosti a podle toho také s těmito klienty jednat. Romové jako klienti v kontaktu se sociálními pracovníky očekávají, že to, jak vidí svým pohledem život, který tady žijí, že budou pochopeni. Mnohdy už postoj Romů vidíme jako projev jejich diskriminace, neboť se cítí znevýhodněni oproti jiným národnostním kulturám.

Aby škola dobře a úspěšně fungovala, je potřeba, aby udržovala dobré vztahy a našla si cestu i k jejich rodičům. Je to i o tom, aby obě strany překonaly pocit nedůvěry a odbourali tak bariéry na obou stranách. Záleží pak na učitelích, zda dokáží přesvědčit rodiče romské populace, že vzdělání je pro děti opravdu důležité a je odrazovým můstkem v jejich životě. Ale bez dobrých vztahů s rodiči nemůže škola správně a perspektivně fungovat. Je tedy pouze na kantorech, zda dokáží s rodiči navázat dobré vztahy, jelikož právě s nimi diskutují o dětech nejčastěji a rozebírají s nimi různé problémy týkající se školského prostředí a dětí samotných. Je také ale důležité, aby se i rodiče přizpůsobili požadavkům školy a napomohli tak dobrému fungování mezi oběma stranami. V zájmu učitelů je, aby se snažili poznat děti i jejich rodiče a snažili se tak proniknout do jejich rodinného prostředí

i poměrů, což poté umožňuje i samotného žáka učitelem lépe pochopit. Je proto nutné přesvědčit rodiče dětí o to, že škola není instituce, která se snaží ublížit, ale právě naopak velmi přátelská, která koná vše ke spokojenosti obou stran. Bohužel mnoho dětí v dnešní době vyrůstá v dětských domovech, v některých případech to je až dokonce 60%, což může mít negativní dopad na vzdělání romských dětí v ústavech, jelikož jisté procento z nich je ve zvláštních školách.

„Zlomovým momentem v otázce vzdělávání Romů u nás bylo přijetí Usnesení vlády ČR č. 686 z 29. 10. 1997, které do jisté míry reflektovalo tvz. „Bratinkovu“ zprávu o stavu romské komunity v ČR z roku 1997. Na základě tohoto usnesení bylo možné, kromě jiného, např. zaměstnávat na školách romské pedagogické asistenty. V průběhu devadesátých let umožnilo MŠMT ČR formou metodických pokynů, ale i změnami v zákonech školám zahájit několik významných „vyrovnávacích“ akcí pro lepší adaptaci romských dětí v základní škole.“ (projekt Varianty, Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s., 2002, s. 202).

3.4 Výuka romských dětí

Potřebou pro učitele romských žáků je seznámení se s didaktikou a přehledem výukových metod. Tam, kde je převaha romských žáků ve třídě, je potřeba použít specifické metody výuky, které by byly vhodné právě pro romské žáky. Je důležité se nejprve seznámit s těmito výukovými metodami, teoretickými východisky a jejich začlenění do výuky a vzájemnou interakcí mezi žákem a učitelem. Stejně tak pro učitele romských žáků je důležité seznámit se s těmito výukovými metodami, které mohou být ovšem jinými pedagogy kritizovány pro domnění, že romským žákům tyto metody nebudou vyhovovat. Pro romské žáky z hlediska jejich temperamentu, respektování jejich osobnosti, jejich rozvoji jsou vhodné především aktivizující výukové metody a komplexní výukové metody. Nicméně velkou chybou by bylo opouštět klasické metody výuky, jelikož by tento krok mohl vést k handicapu v kognitivní oblasti a způsobit tak absenci připravenosti do dalších stupňů škol, ve kterých jsou tradiční metody používány více. Avšak všechny metody vzdělávání mohou být považovány za přínosné a efektivní (Balvín, 2008, s. 60).

Specifika výukových metod v edukaci romských žáků a jejich význam

Je zřejmé, že postoj rodičů ke škole a vzdělávání je klíčovým faktorem při posuzování školních neúspěchů romských dětí, jelikož právě jejich postoj je odrazem dalších věcí ve vzdělání. Přístup rodičů romských dětí je však jak je známo laxní, což bezpochyby vede k horšímu prospěchu žáka. Na rozdíl od dětí jiné národnosti, rodiče romských dětí mají velký podíl na neprospěchu žáků Romů, protože co se týče připravenosti romského žáka na výuku, plnění domácích úkolů a aktivní přístup je téměř minimální. To vše je samozřejmě důsledkem špatného prospěchu, ale i horší adaptací dětí ve třídě. Romský jazyk i jejich kultura je podstatnou částí v procesu emancipace Romů, proto je důležité, aby v zemích, kde Romové žijí byla možnost zlepšovat podmínky k jejich rozvoji a to po stránce nejen sociální, ale i ekonomické. Romové již dlouhou dobu žijí, v neustálém tlaku ostatních kultur a jejich jazyk se vyvíjí ve styku s prostředím, ve kterém žijí, proto se můžeme setkat s různými rozdíly tohoto jazyka, které jsou jednak primární – které existovaly již v Indii a také sekundární – ve kterých jde především o jazykové prostředí, ve kterém se Romové pohybovaly (Šotolová, 2002, s. 23).

Fakt, že edukace romských žáků a jejich zohlednění v oblasti výukových metod je znám již dlouhou dobu. Jak učitelé, tak i pedagogové hledali potřebné metody a přístupy k romským žákům a je zřejmé, že je třeba používat specifické metody vzhledem k rozdílnosti kultur. Ne vždy je vhodné používat metody výuky právě pro romské žáky, neboť jim svědčí právě výukové metody, kde se mohou nějakým způsobem rozvíjet a jistým způsobem sebevzdělávat. Může se jednat např. o dramatickou výchovu, hudební, herní apod, jelikož se s nimi žáci budou setkávat při výuce i v pozdější době např. na středních či vyšších školách. Hra rozvíjí nejenom cit, ale i rozum, fantazii a tvořivost. Atributem hry je rozhodování a volba, což může být klíčové nejen v etickém směru, ale svědčí také o autonomii a mravní identitě osobnosti vzhledem k schopnosti volit z mnoha možností. Učitel je schopen vytvářet situace, které mohou pomoci žáku nahlédnout do svého vnitřního světa a umožnit mu tak nahlédnout na situaci jako na obecnější, jelikož je zprostředkovatelem socializace dítěte. Při volbě výukových metod je potřeba, aby učitel bral na vědomí vývojové odlišnosti romských žáků a respektoval je. Taktéž je známo, že každý žák má svůj specifický styl učení, které si v průběhu studia vypracuje. Žáci se proto od sebe liší nejen tímto stylem učení, ale také jeho způsoby, rychlostí apod. Proto je v zájmu učitele usilování o poznání těchto odlišností a měl by tak směřovat k žákovu osamostatnění. Romské děti, jak je již známo, vynikají především v hudební a tělesné inteligenci. Nicméně by učitel neměl tímto poznatkem rezignovat na ostatní inteligence, které jsou pro

žáka nezbytné (Balvín, 2008, s. 62).

Podpora v průběhu povinné školní docházky

Výchova a vzdělávání patří bezpochyby k základním stavebním kamenům rozvoje člověka v každé civilizované společnosti, které se výrazně podílí na zvýšení vzdělanosti a úrovně obyvatelstva (Balvín, Tancoš a kolektiv, 2001, s. 12-14).

Výchova a vzdělávání dětí romského původu je již několik let vážným problémem a z dostupných materiálů lze odvodit, že otázka romského obyvatelstva je aktuální i z mezinárodního hlediska. Situace romské populace, co se vzdělání týče, je dle statistik, studií a průzkumů všeobecně zlá, až alarmující. Této situaci nenapomáhá ani fakt, že jsou Romové jako skupina v celé Evropě odmítána svým okolím. Velká část dětí romské národnosti selhává v základní škole, jejíž příčinou je nedostatečná připravenost a podpora ze strany rodičů. Rodina, která dítě nedostatečně stimuluje jak po stránce citové, intelektuálové nebo charakterově-morální způsobuje u dítěte nepřiměřený mentální a sociální vývin, který je také příčinou školní neúspěšnosti.

Školní prospěch slouží v současné době jako jediný kvantitativní údaj úspěchu či neúspěchu žáka. Je odrazem jeho výkonu i osobnosti a také odrazem plněním požadavků učitele na žáka (Balvín, Tancoš a kolektiv, 2001, s. 12-14).

Je také zapotřebí umožnit romským žákům rozvíjet svůj přirozený potenciál a umělecké nadání těchto dětí. Vynikají totiž hudebním i tanečním talentem, který by měl být bezpochyby zařazen do jejich školní i mimoškolní výuky tak, aby se mohly tyto děti přirozeně rozvíjet. Jednou z těchto možností by bylo rozšíření hudební, výtvarné a pohybové výchovy. Lze také prostřednictvím programů ekonomické podpory zakoupit hudební nástroje s možností zapůjčení pro tyto žáky, které by mohli stimulovat jejich přirozený vývin a rozvoj tak, aby je zároveň dostatečně motivovali ke vzdělávání. Děti se tak mohou zúčastňovat na různých školních akcích, kde by mohli uplatnit svůj talent a prostřednictvím svých úspěchů zkusit změnit postoj společnosti k této minoritě (Balvín, Tancoš a kolektiv, 2001, s. 12-14).

„Dobře, že je matika, sláva.

Všechno si teď můžeš spočítat

a pak nemůžeš si naříkat,

jak jinde se ti často stává.

Všude jdeš najisto, všechno víš,

není spleť, každý se v ní vyzná,

když to nevíš, ať se každý přizná,

na vzorec to lehce narazíš.

A toť je hlavní, samozřejmá věc,

řekne ti, dotvrdí každý švec,

jedno to kalí, mnozí se táží -

a to je vpravdě k uvážení.

Na které kopyto se to vráží?“ (Dědič Miroslav, s. 135)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Praktická část bakalářské práce popisuje metodologický výzkum s podrobným popisem výzkumného problému a cílů, výzkumných otázek, hypotéz a techniku sběru dat.

4.1 Výzkumný problém, cíl, výzkumné otázky a hypotézy

Předmětem výzkumu této bakalářské práce je analýza zájmů romské populace o další vzdělávání formou rekvalifikací nabízených úřady práce ve Zlínském kraji, kteří jsou nezaměstnaní a jedná se tak o část populace ohroženou dlouhodobou nezaměstnaností.

Tento výzkum se proto snaží analyzovat zájem i nezájem o vzdělávání Romů, ale i samotnou motivaci či překážky k němu.

Vzhledem k faktu, že bylo zapotřebí oslovit velkou část respondentů, byla zvolena kvantitativní forma výzkumu. Hlavním bodem zkoumání jsou Romové vedení na úřadu práce a jejich zájem o využití rekvalifikačních kurzů, které jim mohou dopomoci k nalezení nového či lepšího zaměstnání a pomoci zkvalitnit jejich život.

Hlavním cílem kvantitativního výzkumu je sběr dat o četnosti něčeho, co se již událo nebo se děje právě teď. Budoucnost se sleduje pouze ve vyjimečných případech. Účelem kvantitativního výzkumu je získání měřitelných číselných dat a k dosažení spolehlivých výsledků je potřeba pracovat s velkým množstvím respondentů (Kozel, 2011, s. 158)

Výzkumný cíl

Na samotném začátku výzkumu je potřeba stanovit výzkumný cíl. Cílem je zjistit aktuální stav přístupu romské populace vedených na úřadech práce ve Zlínském kraji ke vzdělávání a procenta využití vzdělávání, které poskytují právě Úřady práce pro nezaměstnanou část obyvatel. Dalším cílem je také poznání možných bariér a demotivace ke vzdělávání při účasti na těchto rekvalifikačních kurzech. Dále je pak zkoumáno, jaké typy rekvalifikačních kurzů jsou nabízeny, a které z nich jsou Romové upřednostňovány a proč.

Hlavním výzkumný cíl

Zjistit, jaký druh motivace působí na romskou populaci, aby se dále profesně vzdělávali a posílili tak svoji hodnotu na pracovním trhu.

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka

Jaká je motivace u romské populace k dalšímu vzdělávání a prohlubování jejich odborné a profesní kvalifikace?

Díličí výzkumné otázky

- 1. Jaká je motivace ke studiu Romů s ohledem na jejich věk?*
- 2. Co je hlavním faktorem ovlivňující výběr kurzů s ohledem na jejich pohlaví?*
- 3. Jaký je rozdíl v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřadu práce u romské populace s ohledem na jejich pohlaví?*
- 4. Jaké jsou rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech s ohledem na jejich věku?*

Stanovení hypotéz

Na základě definování výzkumných otázek byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Existují rozdíly motivace ke studiu Romů v závislosti na jejich věku.

(H0 – předpokládáme, že neexistují rozdíly v motivaci Romů ke studiu v závislosti na jejich věku)

H1 – předpokládáme, že existují rozdíly v motivaci Romů v závislosti na jejich věku)

Přijímáme alternativní hypotézu – tzn. existují rozdíly v motivaci v závislosti na jejich věku

H2: Existují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

(H0- Předpokládáme, že neexistují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.)

(H1- Předpokládáme, že existují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.)

H3: Existuje rozdíl v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřadu práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

(H0- Předpokládáme, že neexistuje rozdíl v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví)

(H1- Předpokládáme, že existuje rozdíl v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví)

H4: Existují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.

(H0- Předpokládáme, že neexistují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.)

(H1- Předpokládáme, že existují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.)

Výzkumný soubor

Jako výzkumný soubor byli záměrně zvoleni pracovníci úřadu práce v oblasti zlínského kraje. Do této skupiny patří zprostředkovatelé zaměstnání, kteří jsou v každodenním kontaktu s uchazeči o zaměstnání a podílí se na hledání vhodných zaměstnavatelů nezaměstnané skupiny obyvatel. Tito zprostředkovatelé jsou také neustále vzdělávání a informování tak, aby plnili dobře svou funkci, a byli tak co nejvíce nápomocní při hledání zaměstnání nezaměstnané populace obyvatel. Jelikož jsou v úzkém kontaktu s těmito lidmi, je také součástí zprostředkování zaměstnání informovanost o nabízených rekvalifikačních kurzech, které mohou být dobrým nástrojem pro seberealizaci člověka nebo pro nalezení potencionálního zaměstnavatele.

Dále byl proveden dostupný výběr pomocí dotazníků, které byly rozdány respondentům, kteří představovali právě zprostředkovatele zaměstnání zaměřený na obce s rozšířenou působností ve Zlínském kraji.

4.2 Technika sběru dat a realizace výzkumu

Nejvhodnější technikou pro sběr dat bylo pro tuto bakalářskou práci zvoleno dotazníkové šetření a bylo zvoleno především z důvodu potřeby sběru informací a dat od velkého množství lidí. Celkem bylo osloveno 126 respondentů pracujících na úřadech práce ve Zlínském kraji v obcích s rozšířenou působností jako zprostředkovatelé zaměstnání, a proto byla tato zvolená metoda nejvhodnější pro tento výzkum.

Při tvorbě dotazníku bylo vycházeno z předpokladu uvažování Romů, nikoliv dle faktů, tudíž respondenti vycházeli pouze ze svého názoru a pohledu na tuto část obyvatelstva, jelikož jsou jako zprostředkovatele zaměstnání v každodenním kontaktu s Romy a mohou tak objektivně posoudit jejich myšlení a mentalitu.

V dotazníku byly otázky tvořeny dle cílů zkoumání tak, aby respondenti objektivně mohli posoudit danou situaci na trhu práce s Romy především z vlastního pohledu a zkušeností, proto byly zvoleny uzavřené otázky.

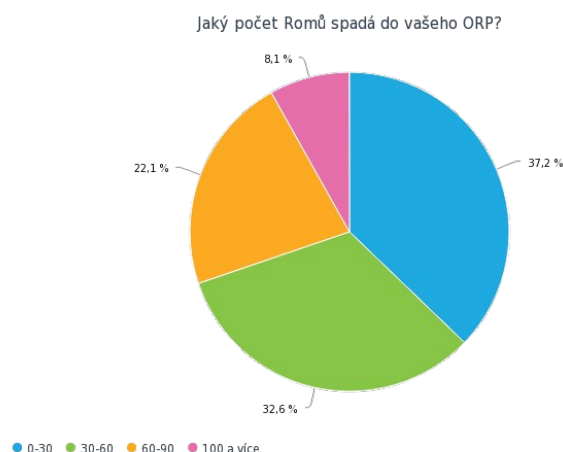
Dotazníkové šetření bylo prováděno v období od 6. 4. 2020 – 22. 5. 2020. Bylo zvoleno delší časové období, jelikož bylo cílem zmapovat situaci na úřadu práce tak, aby byly odpovědi zpracovány obecně, nikoliv aktuálně. Bylo celkem rozdáno 126 dotazníků.

5 Analýza a interpretace získaných dat

Dotazníkové šetření bylo prováděno v období od 6. 4. 2020 – 22. 5. 2020. Bylo zvoleno delší časové období, jelikož bylo cílem zmapovat situaci na úřadu práce tak, aby byly odpovědi zpracovány obecně, nikoliv aktuálně. Bylo celkem rozdáno 126 dotazníků a z toho vyplněných a možných k použití bylo 86, což je (68, 25 %) dotazníků. Plné znění dotazníků je umístěno v příloze č. 1.

5.1 Výsledky výzkumu

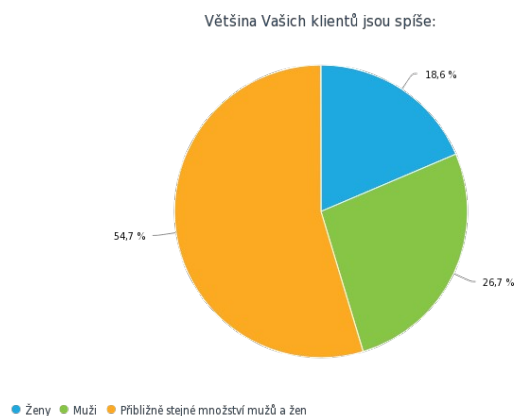
Otázka č. 1: Jaký počet Romů spadá do Vašeho ORP?

Graf 1: Počet Romů evidovaných v daném ORP

Zdroj: vlastní

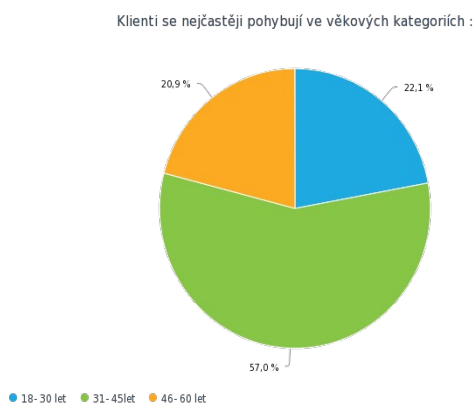
Jako jeden z prvních úkolů bylo zodpovědět si na otázku, jaký počet Romů spadá do konkrétního ORP. (Obce s rozšířenou působností). 32 respondentů (37, 2 %) uvedlo, že do jejich ORP spadá 0 – 30 počet Romů, dále pak 28 respondentů (32,6 %) uvedlo, že v jejich ORP evidují počet Romů mezi 30 – 60, 19 dotazovaných (22, 1 %) uvedlo počet 60 – 90 a pouze 7 respondentů (8, 1 %) uvádí počet 100 a více.

Otázka č. 2: Většina Vašich klientů jsou spíše:

Graf 2: Jaké je pohlaví většiny klientů

Zdroj: vlastní

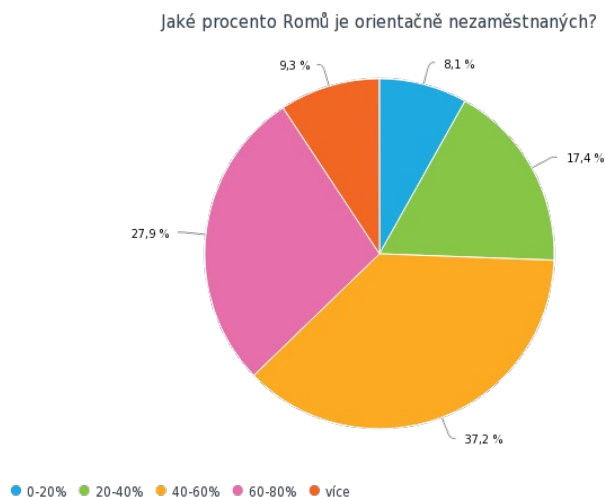
Mezi nejčastější uvedené pohlaví uchazečů o zaměstnání romské populace uvedlo 16 respondentů (18,6%), že nejčastější pohlaví je žena, jak si můžeme všimnout níže, 23 respondentů (26,7%) uvedlo jako nejčastější pohlaví muže a zbylý počet respondentů, tedy 47 z nich (54,7%) uvedlo, že uchazeči o zaměstnání jsou přibližně ve stejném počtu pohlaví, tedy ženy i muži.

Otázka č. 3: Klienti se nejčastěji pohybují ve věkových kategoriích:

Graf 3
Nejčastější věkové kategorie klientů

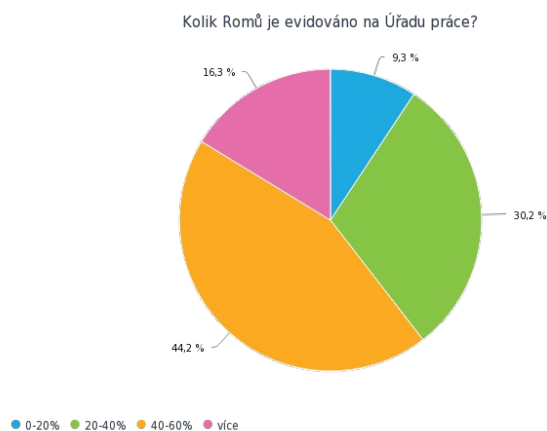
Dalším úkolem bylo zjistit, v jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují. 19 (22, 1 %) respondentů uvedlo, že nejčastější věková hranice uchazečů o zaměstnání romské populace je ve věku mezi 18 – 30 lety, dalších 49 respondentů pak uvedlo, že nejčastější věk je 31 – 45 let (57, 0 %) a věkovou hranici 46 – 60 let uvedlo zbylých 18 respondentů (20, 9 %).

Zdroj: vlastní

Otázka č. 4: Jaké procento Romů je orientačně nezaměstnaných:*Graf 4**Jaké procento Romů je orientačně nezaměstnaných*

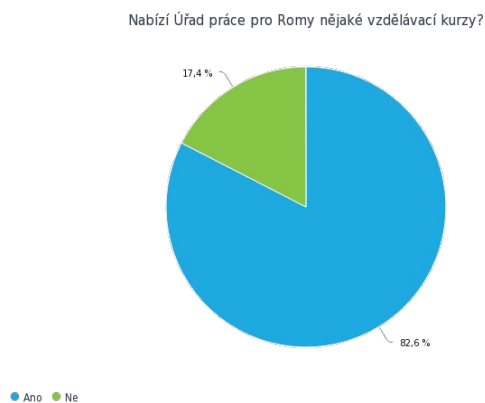
Zdroj: vlastní

Další otázkou, která byla předmětem zkoumání v dotazníku, byla, jaké procento Romů je nezaměstnaných. Jednalo se o orientační otázku, kde 7 respondentů (8,1 %) uvedlo, že se jedná o 0 – 20 % nezaměstnaných Romů, 15 respondentů (17,4 %) řeklo, že je nezaměstnaných 20– 40 %, 32 respondentů (37,2 %) uvádí, že jich je mezi 40 – 60 % nezaměstnaných, 24 uvedlo (27,9%) , že celkový počet nezaměstnaných Romů je v celkovém počtu mezi 60- 80 % a zbylých 8 respondentů (9,3 %) orientuje tento počet na více než uvedené možnosti.

Otázka č. 5: Kolik Romů je evidováno na Úřadu práce?*Graf 5: Evidence Romů na Úřadu práce*

Zdroj: vlastní

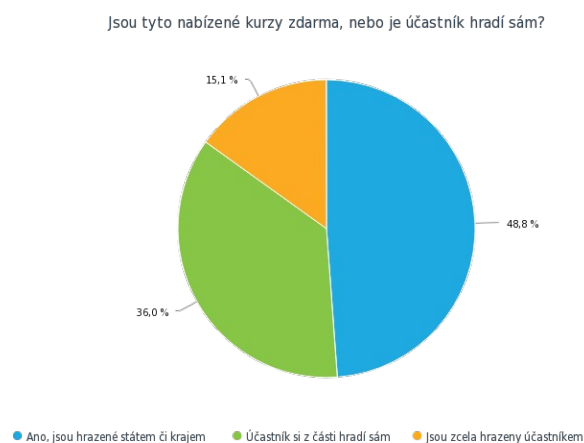
Každý z respondentů také odpovídal na otázku počtu evidovaných Romů na úřadu práce. 8 z nich (9,3 %) uvádí, 20 – 30 % evidovaných Romů, dalších 26 (30,2 %) eviduje 20 – 40 % Romů na úřadu práce, 40 – 60 % uvedlo 38 respondentů (44,2 %) a zbylých 14 z nich (16,3 %) uvádí, že je evidence vyšší než možné uvedené v dotazníku.

Otázka č. 6: Nabízí Úřad práce pro Romy nějaké vzdělávací kurzy?*Graf 6: Nabízí úřad práce nějaké rekvalifikační kurzy?*

Zdroj: vlastní

Další položka v dotazníku je zaměřena na otázku, zda jsou pro Romy evidované na úřadu práce nabízeny rekvalifikační kurzy, které by jim mohli poskytnout změnu v životním stylu či na základě lepší kvalifikace novou či lépe placenou práci. 71 dotazovaných (82, 6 %) uvedlo, že ano, a zbylých 15 (17, 4 %) zvolilo možnost ne. Jak je možné si na grafu všimnout, převažuje odpověď ano, což znamená, že většina z nezaměstnaných Romů má příležitost k využití zvýšení své kvalifikace.

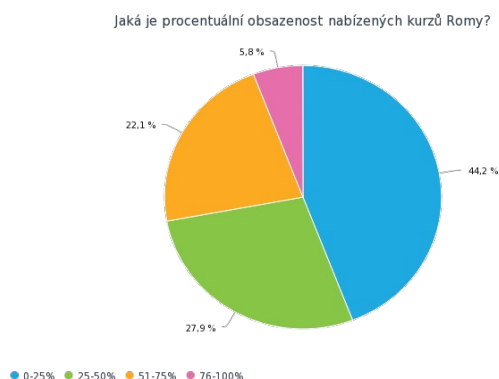
Otázka č. 7: Jsou tyto nabízené kurzy zdarma, nebo je účastník hradí sám?

Graf 7: Zda jsou tyto nabízené kurzy zdarma, nebo si je účastník hradí sám

Zdroj: vlastní

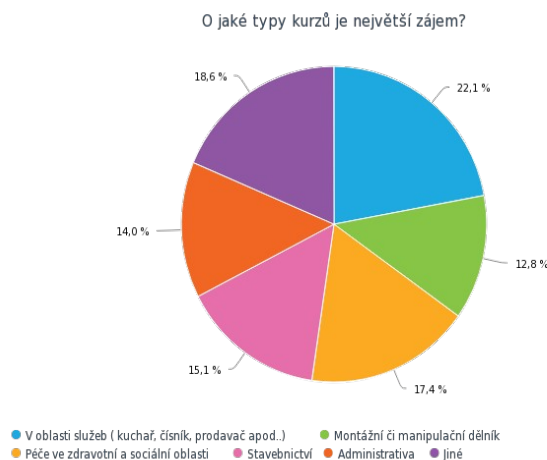
Další otázka v dotazníku zaměřená na to, zda si nabízený kurz musí hradit účastník sám, zda jsou hrazené státem, nebo jsou hrazeny státem jen z části, 42 dotazovaných (48, 8 %) uvedlo, že jsou tyto kurzy zcela hrazeny státem. A jak je možné si všimnout na grafu, je to většinová část nabízených kurzů. Do kategorie odpovědí, že si účastník hradí kurz jen z části uvedlo 31 respondentů (36, 0 %) a zbylých 13 (15, 1 %) se domnívá, že tyto nabízené kurzy jsou zcela hrazeny účastníkem.

Otázka č. 8: Jaká je procentuální obsazenost nabízených kurzů Romy?

Graf 8: Jaká je procentuální obsazenost těchto kurzů Romy

Zdroj: vlastní

Další otázkou v dotazníku je reakce na otázku předchozí, která může a nemusí souviset. Předmětem analýzy této otázky bylo, zda Romové využívají nabídky rekvalifikačních kurzů i v případě, že jsou hrazené státem, či jsou hrazeny státem jen částečně nebo vůbec. 38 respondentů (44, 2 %) uvedlo, že obsazenost kurzů Romy je 0- 25%, dále pak, že má větší polovina uchazečů o zaměstnání, tedy 51 – 75 % o tyto kurzy zájem a pouze zbylých 5 respondentů (5, 8 %) zmapovalo 76 – 100 % účast na těchto kurzech.

Otázka č. 9: O jaké typy kurzů je největší zájem?

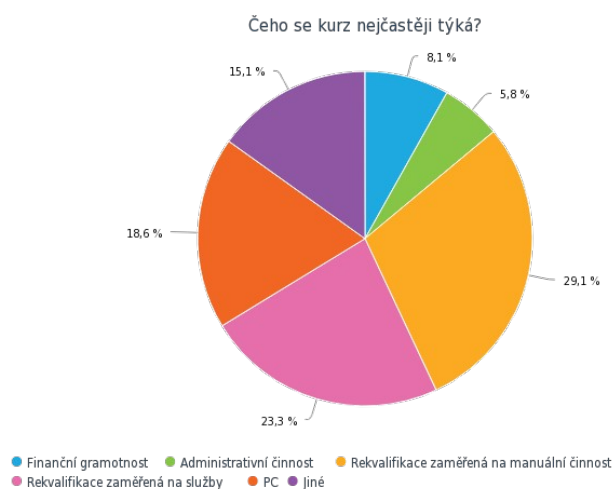
Graf 9: O jaké typy kurzů je největší zájem

Zdroj: vlastní

Následující otázka předmětu zkoumání v dotazníku byla, o jaké nabízené a poskytované kurzy je největší zájem, čili jakou oblast dalšího možného vzdělávání prostřednictvím rekvalifikace nejčastěji uchazeči o zaměstnání volí. 19 respondentů (22,1 %) se přiklání k možnosti výběru oblasti a služeb, možností využití kurzu montážního či manipulačního dělníka uvádí 11 respondentů (12,8 %), dalších 15 tvrdí (17,4 %), že je největší zájem o kurzy v oblasti péče a zdravotnictví, dalších 13 uvedlo (15,1 %), že je zájem o kurzy v oblasti stavebnictví, 12 pak říká (14,0 %), že je zájem o administrativní kurzy a zbylých 16 respondentů (18,6 %) uvádí, že upřednostňují jiné kurzy než ty, co jsou uvedeny jako možnosti v dotazníku.

Na grafu je možné si všimnout, že poměr zájmu o jednotlivé kurzy je ve většině nabízených téměř stejný.

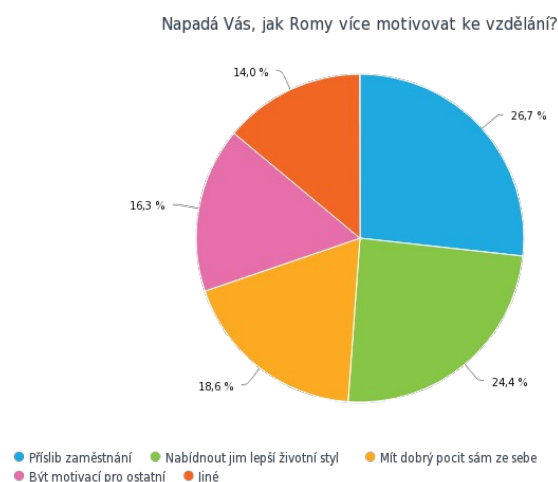
Otázka č. 10: Čeho se kurz nejčastěji týká?

Graf 10: Čeho se kurz nejčastěji týká

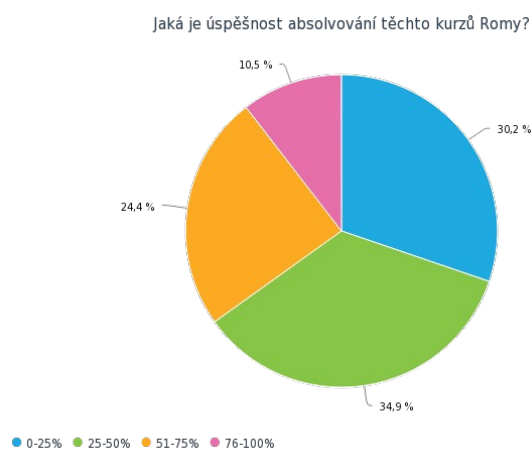
Zdroj: vlastní

Respondenti také byli dotazováni na otázku, čeho se kurzy nejčastěji týkají. 7 respondentů (8,1 %) uvádí, že se kurzy nejčastěji týkají finanční gramotnosti, dalších 5 respondentů (5,8 %) uvedlo výrok, že je kurz nejčastěji zaměřený na administrativní činnost. Rekvalifikace zaměřené na manuální činnosti uvedlo jako nejčastější možnost 25 respondentů (29,1 %), na služby pak 20 respondentů (18,6 %), 16 z nich pak (18,6 %) na kurzy zaměřené na výpočetní techniku a PC. Zbylých 13 dotazovaných se přiklání k variantě jiných kurzů.

Otázka č. 11: Napadá Vás, jak Romy více motivovat ke vzdělání?*Graf 11: Motivace Romů ke vzdělání*

Zdroj: vlastní

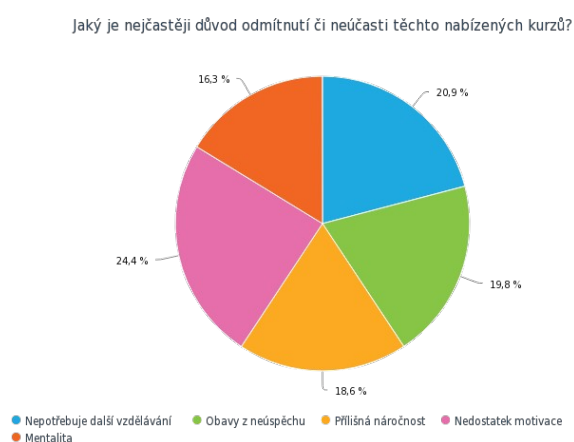
Předmětem zkoumání v dotazníku u otázky č. 11 bylo, jak nejlépe Romy motivovat ke vzdělání. Příslib zaměstnání uvedlo 23 respondentů (26,7 %), dále pak 21 (24,4 %) se domnívá, že nejlepší motivací ke vzdělání je nabídnutí lepšího životního stylu. 16 dotazovaných respondentů (18,6 %) se přiklání k názoru mít dobrý pocit sám ze sebe, být motivací pro ostatní uvádí jako odpověď 14 respondentů (16,3%) a jako jinou možnost motivace zvolilo 12 respondentů (14,0 %).

Otázka č. 12: Jaká je úspěšnost absolvování těchto kurzů Romů?*Graf 12: Jaká je úspěšnost absolvování těchto kurzů Romů*

Zdroj: vlastní

Při další otázce, kde hlavním cílem bylo zjistit, jaká je úspěšnost absolvování těchto kurzů Romy bylo zjištěno, že 26 respondentů uvedlo (30, 2 %) 0-25 % úspěšnost těchto kurzů, 30 (34, 9 %) dalších zmínilo 25 – 50 % úspěšnost, většinou část úspěšnosti, tedy 51 – 75 % 21 respondentů (24, 4 %) a pouze 9 zbylých (10, 5 %) se domnívá, že úspěšné absolvování těchto kurzů Romy je 76 – 100 %.

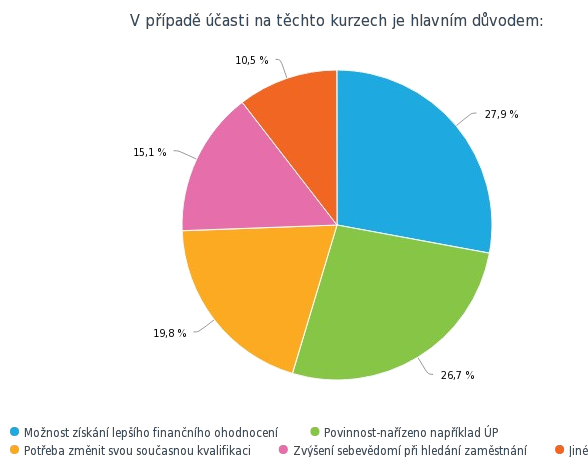
Otázka č. 13: Jaký je nejčastější důvod odmítnutí či neúčasti těchto nabízených kurzů?

Graf 13: Jaký je nejčastější důvod odmítnutí či neúčasti těchto nabízených kurzů

Zdroj: vlastní

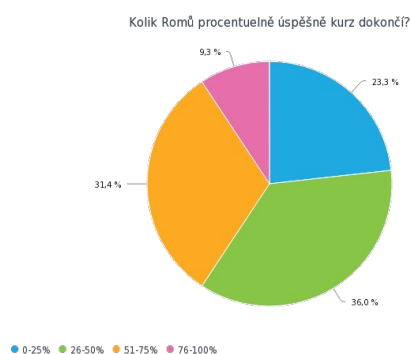
Předmětem zkoumání v následující otázce dotazníku bylo, co je nejčastějším důvodem odmítnutí či neúčasti na těchto kurzech. Z pohledu respondentů se 18 z nich domnívá (20, 9 %), že Romové nepotřebují další vzdělávání, 17 dalších (19, 8 %) si myslí, že mají Romové obavy z neúspěchu, 16 (18, 6 %) si myslí, že pro uchazeče o zaměstnání je to příliš náročné, většinová část 21 (24, 4 %) se přiklání k názoru nedostatečné motivace a zbylých 14 (16, 3 %) si myslí, že hlavním důvodem je jejich mentalita.

Otázka č. 14: V případě účasti na těchto kurzech je hlavním důvodem:*Graf 14: Co je hlavním důvodem účasti na kurzech*

zdroj: vlastní

Další otázka se zabývá hlavními důvody účasti na těchto kurzech. Možnost získání lepšího finančního ohodnocení se přiklání 24 respondentů (27,9 %), jako variantu odpovědi zvolilo 23 respondentů (26,7 %) možnost, že je to povinností, neboli nařízením ÚP.

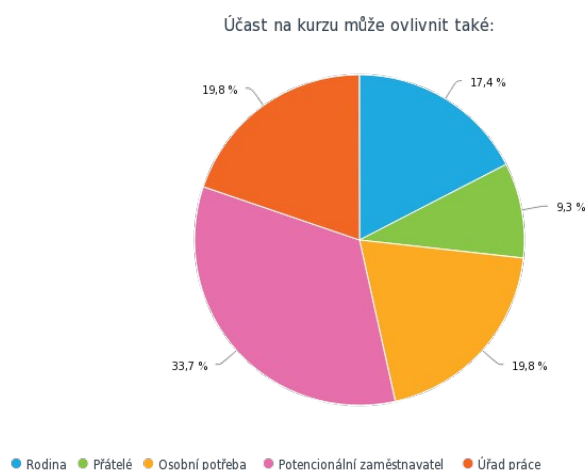
17 respondentů (19,8 %) zvolilo jako odpověď, že Romové potřebují změnit svou kvalifikaci, 13 respondentů (15,1 %) se domnívá, že si potřebují uchazeči zvýšit sebevědomí při hledání zaměstnání a proto využívají rekvalifikačních kurzů a menšinová část, čili 9 respondentů (10,5 %) jsou pro jiné důvody než výše uvedené.

Otázka č. 15. Kolik Romů procentuálně úspěšně kurz dokončí:*Graf 15: Kolik Romů úspěšně kurz dokončí*

Zdroj: vlastní

Mezi další předmět zkoumání bylo zjistit, jaký počet Romů procentuálně úspěšně dokončí kurz. K variantě první, tedy 0 – 25 % úspěšnost dokončení se přiklání 20 respondentů (23,3%), jako variantu 26 – 50 % úspěšnost zvolilo 31 respondentů (36,0%), větší procentuální úspěšnost ,tedy 51 – 75 % zvolilo 27 respondentů (31,4 %) a zbylých 8 respondentů uvedlo, že 76 – 100 % absolventů kurzů úspěšně dokončí kurz. Z grafu je tedy zřejmé, že ve většině případů dokončí úspěšně kurz jen malé nebo nízké procento uchazečů.

Otázka č. 16. Účast na kurzu může ovlivnit také:

Graf 16: Co může také ovlivnit účast na kurzu?

Zdroj: vlastní

Poslední otázkou bylo zanalyzovat, jaké faktory mohou ovlivnit absolvování kurzů. Možnost, že absolvování může ovlivnit rodina zvolilo 15 respondentů (17,4 %) o něco méně tedy 8 respondentů (9,3 %) si myslí, že přátelé mohou být hlavním důvodem ovlivnění absolvování kurzů, 17 respondentů (19,8 %) se přiklání k možnosti, že je hlavním důvodem osobní potřeba uchazeče o zaměstnání, většinová část 29 respondentů (33,7 %) je přesvědčeno, že největší podíl na ovlivnitelnosti uchazeče je potencionální zaměstnavatel s stejný počet jako u možnosti osobní potřeby zvolilo stejný počet -17 respondentů (19,8 %) možnost, že nejvíce může Romy ovlivnit Úřad práce.

Jak již vyplývá z průzkumů Zlínského kraje a jednotlivých ORP bylo zjištěno, že u dětí romské národnosti probíhá vhodným způsobem tak, aby splnili požadavky předškolního vzdělávání, kterého se účastní všechny děti příslušného věku. Mateřské školy navštěvuje spousta dětí mladšího věku. Stále se zlepšuje i komunikace a spolupráce s romskými rodiči a rodinami dětí, jehož příčina je hlavně větší poučenost. V případě, že se děti z romských rodin neúčastní předškolního vzdělávání po celý rok, pak je častým argumentem rodičů nepodstatnost vzdělávání a to z důvodů. Že matka pečuje o další děti nebo je nezaměstnaná.

6 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ

V úvodu praktické části jsme stanovili hypotézy, které se pokusíme pomocí získaných odpovědí z dotazníku ověřit.

DC1: Zjistit, jaký druh motivace motivuje Romy ke studiu v závislosti na jejich věku.

H1₀: Předpokládáme, že neexistuje rozdíl v druhu motivace Romů ke studiu v závislosti na jejich věku.

H1_A: Předpokládáme, že existuje rozdíl v druhu motivace Romů ke studiu v závislosti na jejich věku.

K ověření hypotézy č. 1 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 11 (Jak Romy více motivovat ke vzdělání) a otázku č. 3 (V jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	Příslib Zaměstnání	Lepší životní Styl	Dobrá pocit	Motivace Pro ostatní	Jiné	Σ
18-30	5	1	4	5	4	19
31-45	14	18	7	6	4	49
46-60	4	2	5	3	4	18
Σ	23	21	16	14	12	86

Tabulka 2: Souhrn odpovědí k H1

Zdroj: vlastní

Výsledek

Na základě výpočtu chí- kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že *zamítáme alternativní a přijímáme nulovou hypotézu – tzn. neexistují rozdíly* v druhu motivace Romů v závislosti na jejich věku.

DC2: Zjistit, jaký je hlavní faktor ovlivňující Romskou populaci k výběru kurzů s ohledem na jejich pohlaví.

H2₀: Předpokládáme, že neexistují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

H2_A: Předpokládáme, že existují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

K ověření hypotézy č. 2 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 10 (Jaký je nejčastější důvod neúčasti na kurzu) a otázku č. 3 (Jaké pohlaví jsou nejčastěji klienti). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	Finanční gramotnost	Administrativa	Manuální činnost	Služby	Pc	Jiné	Σ
Ženy	4	2	3	4	2	5	20
Muži	7	4	2	8	1	2	24
Přibližně stejně	5	6	8	5	7	11	42
Σ	16	12	13	17	10	18	86

Tabulka 3: Souhrn odpovědí k H2

Zdroj: vlastní

Výsledek

Na základě výpočtu chí- kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že *přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní hypotézu - tzn. neexistují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.*

DC3: Zjistit, jaký je rozdíl v úspěšnosti v dokončení kurzů na Úřadu práce u romské populace s ohledem na jejich pohlaví..

H3₀: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v úspěšnosti v dokončení kurzů na Úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

H3_A: Předpokládáme, že existují rozdíly v úspěšnosti v dokončení kurzů na Úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

K ověření hypotézy č. 3 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 15 a otázku č. 2 (V jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	0 – 25%	26 – 50%	51 – 75%	76 – 100%	Σ
Ženy	4	6	4	2	16
Muži	8	6	7	2	23
Přibližně stejně	8	19	16	4	47
Σ	20	31	27	8	86

Tabulka 4: Souhrn odpovědí k H3

Zdroj: vlastní

Výsledek

Na základě výpočtu chí- kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že *přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní hypotézu – tzn. neexistují rozdíly* v úspěšnosti v dokončení kurzů na Úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

DC4: Zjistit, jaké jsou rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech s ohledem na jejich věku.

H4₀: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.

H4_A: Předpokládáme, že existují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.

K ověření hypotézy č. 4 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 16 (Nejčastější důvod účasti na kurzech) a otázku č. 3 (V jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	Rodina	Přátelé	Osobní potřeba	Zaměstnavatel	Úřad práce	Σ
18 – 30	3	1	3	6	6	19
31 – 45	10	7	8	17	7	49
56 – 60	2	0	6	6	4	18
Σ	15	8	17	29	17	86

Tabulka 5: Souhrn odpovědí k H4

Zdroj: vlastní

Výsledek

Na základě výpočtu chí- kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že *zamítáme alternativní hypotézu a přijímáme nulovou hypotézu – tzn. neexistují rozdíly* v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se věnovala Edukaci Romů v andragogických souvislostech. Cílem této práce bylo zjistit, jak Romové přistupují ke vzdělání.

V teoretické části byly popsány veškeré aspekty týkající se vzdělávání Romů, jejich mentalitě, přístupu k životu i ke vzdělávání a byly tak použity pro zpracování kvantitativního výzkumu. Byly vysvětleny pojmy jako jsou andragogika, edukace Romů, sociální vyloučení nebo např. specifika výukových metod Romů.

Praktická část se zabývá zmapováním situace Romů na pracovním trhu především ve zlínském kraji a jejich využívání rekvalifikačních kurzů, které jsou jim nabízeny, stejně jako všem uchazečům o zaměstnání vedených na úřadech práce .

V praktické části jsme využili kvantitativní výzkum a pomocí dotazníkového šetření se pokusili zjistit jaká je motivace Romů k dalšímu profesnímu vzdělávání prostřednictvím rekvalifikačních kurzů a co je jejich hlavní motivací. Zajímalo nás, jestli je jejich zájem o další profesní vzdělávání ovlivněn věkem, o jaké vzdělávací rekvalifikační kurzy mají největší zájem a za jakým účelem se ho chtějí či nikoliv nechtějí zúčastnit. Důležitým předmětem zkoumání bylo také zjistit jejich možné bariéry a příčiny jejich nezájmu absolvovat tyto rekvalifikační kurzy. Výsledky nám ukázaly, že neexistují rozdíly v druhu motivace Romů ke vzdělání v závislosti na jejich věku. Jak výsledky také ukázaly, tak výběr typů kurzů nemá souvislost s věkem účastníků. Z výpočtů nám také vyšlo, že pohlaví nemá žádnou souvislost s procentuální úspěšností dokončení těchto kurzů a dle průzkumu jsme zjistili, že důvody účasti na těchto kurzech nesouvisí s věkem účastníků. Ve výzkumu se ukázalo, že Romové o vzdělávací kurzy zájem mají, především pak jejich hlavním zájmem je příslib zaměstnání a uplatnění na pracovním trhu. Považují tedy tyto nabízené rekvalifikační kurzy za přínosné. Bohužel však odmítnutí pro uplatnění v praxi je především ze strany zaměstnavatele a s tímto problémem se Romové setkávají často. Je však na nich, zda tomuto problému dokáží čelit a zda je to neodradí od aktivního hledání vhodného zaměstnavatele.

Zjistili jsme tedy, že věk není rozhodujícím faktorem, který by ovlivňoval druh motivace k dalšímu profesnímu vzdělávání. Je tedy zřejmé, že je v zájmu každého účastníka posílit svou hodnotu na pracovním trhu bez ohledu na to, do jaké věkové kategorie spadá.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BALVÍN, Jaroslav a Július TANCOSĚ. *Romové a sociální pedagogika: 18. setkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7. - 9. června 2001*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001. ISBN 80-902461-4-1.
2. BALVÍN, Jaroslav. *Romové a pedagogika: 15. setkání Hnutí R na Technické univerzitě v Liberci 24. - 25. března 2000*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2000. ... setkání Hnutí R. ISBN 80-902461-3-3.
3. BALVÍN, Jaroslav. *Filozofie výchovy a metody výuky romského žáka*. Praha: Radix, 2008. ISBN 978-80-86031-83-5.
4. BARTÁK, Jan. *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Management studium (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-12-7.
5. BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2580-2.
6. DĚDIČ, Miroslav. *Omluvte mě, pane profesore: příběh ze života českobudějovických studentů za války*. Vimperk: Papyrus, 1998. ISBN 80-85776-85-5.
7. FRASER, Angus. *Cikáni*. 1998. Lidové noviny, 1998. ISBN 80-7106-212-X.
8. JARKOVSKÁ, Lucie, Kateřina LIŠKOVÁ, Jana OBROVSKÁ a Adéla SOURALOVÁ. *Etnická rozmanitost ve škole: stejnost v různosti*. Praha: Portál, 2015, 255 s. ISBN 9788026207924.
9. KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011, 304 s. Expert. ISBN 978-80-247-3527-6.
10. NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-741-8.

11. *Romové v České republice (1945-1998)*. Praha: Socioklub, 1999. Sešity pro sociální politiku. ISBN 80-902260-7-8.

12. ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

Internetové zdroje

Interkulturní vzdělávání [online]. [cit. 2020-06-03]. Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/128_interkulturni-vzde-la-va-ni-i.pdf

Situace Romů v jedenácti členských státech EU - Stručně o výsledcích průzkumu [online]. [cit. 2020-06-03]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/791290/283_Situace+Rom%C5%AF+v+11+%C4%8Dlensk%C3%BDch+st%C3%A1tech+EU+-+Stru%C4%8Dn%C4%9B+o+v%C3%BDsledc%C3%ADch+pr%C5%AFzkumu.pdf/e42db875-0983-4011-9e26-b999f2f52069?version=1.0&previewFileIndex=

GÁBA, Karel, © 2017. *Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017* (online), (cit. 2019-4-6). Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/docs/clanky/dokumenty/5399/zprava-o-stavu-romske-mensiny-v-kraji-za-rok-2017.pdf>

Dotace [online]. [cit. 2020-06-03]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=476>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§ paragraf

Zkratky:

apod. a podobně

© copyright, značka duševního vlastnictví

č. číslo

ČR Česká republika

H hypotéza

hl. význ. hladina významnosti

MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

např. Například

Obr. Obrázek

resp. Respektive

s. strana

Sb. sbírka zákonů

Tab. Tabulka

tj. to je

ORP obce s rozšířenou působností

SEZNAM OBRÁZKŮ

graphics1.....	1
Obrázek4.....	2
Obrázek3.....	3
Obrázek2.....	4
Obrázek5.....	34
Obrázek6.....	35
Obrázek7.....	35
Obrázek8.....	36
Obrázek9.....	37
Obrázek10.....	37
Obrázek11.....	38
Obrázek12.....	39
Obrázek13.....	39
Obrázek14.....	40
Obrázek15.....	41
Obrázek16.....	41
Obrázek17.....	42
Obrázek18.....	43
Obrázek19.....	43
Obrázek20.....	44

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Odhad počtu Romů v obcích s rozšířenou působností v kraji v roce 2019 a z toho odhad podílu sociálně vyloučených Romů.....	15
Tabulka 2: Souhrn odpovědí k H1.....	46
Tabulka 3: Souhrn odpovědí k H2.....	47
Tabulka 4: Souhrn odpovědí k H3.....	48
Tabulka 5: Souhrn odpovědí k H4.....	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P 1: Dotazník

1 Jaký počet Romů spadá do vašeho ORP?

- 0 – 30
- 30 – 60
- 60- 90
- 100 a více

2. Většina Vašich klientů jsou spíše:

- Muži
- Ženy
- Přibližně stejné množství mužů a žen

3. Klienti se nejčastěji pohybují ve věkových kategoriích:

- 18 – 30 let
- 31 – 45 let
- 46 – 60 let

4. Jaké procento Romů je orientačně nezaměstnaných:

- 0 – 20%
- 20- 40%
- 40 – 60%
- 60 – 80%
- více

5. Kolik Romů je evidováno na Úřadu práce?

- 0 – 20%
- 20 – 40%
- 40 – 60%
- více

6. Nabízí Úřad práce pro Romy nějaké vzdělávací kurzy?

- Ano
- ne

7. Jsou tyto nabízené kurzy zdarma, nebo je účastník hradí sám?

- Ano, jsou hrazené státem či krajem
- Účastník si z části hradí sám
- Jsou zcela hrazeny účastníkem

8. Jaká je procentuální obsazenost nabízených kurzů Romy?

- 0 – 25%
- 25 – 50%
- 51 – 75%
- 76 – 100%

9. O jaké typy kurzů je největší zájem?

- V oblasti služeb (kuchař, číšník, prodavač apod..)
- Montážní či manipulační dělník
- Péče ve zdravotnictví a sociální oblasti
- Stavebnictví
- Administrativa
- Jiné

10. Čeho se kurz nejčastěji týká?

- Finanční gramotnosti
- Administrativní činnosti
- Rekvalifikace zaměřená na manuální činnost
- Rekvalifikace zaměřená na služby
- PC
- Jiné

11. Napadá Vás, jak Romy více motivovat ke vzdělání?

- Příslib zaměstnání
- Nabídnout jim lepší životní styl
- Mít dobrý pocit sám ze sebe
- Být motivací pro ostatní
- Jiné

12. Jaká je úspěšnost absolvování těchto kurzů Romy?

- 0- 25%
- 25 -50%
- 51 – 75%
- 76 – 100%

13. Jaký je nejčastější důvod odmítnutí či neúčasti těchto nabízených kurzů?

- Nepotřebuje další vzdělávání
- Obavy z neúspěchu
- Přílišná náročnost
- Nedostatek motivace
- Mentalita

14. V případě účasti na těchto kurzech je hlavním důvodem:

- Možnost získání lepšího finančního ohodnocení
- Povinnost – například ÚP
- Potřeba změnit svou současnou kvalifikaci
- Zvýšení sebevědomí při hledání zaměstnání
- Jiné

15. Kolik Romů procentuálně úspěšně kurz dokončí:

- 0 – 25%
- 26 – 50%
- 51 – 75%
- 76 – 100%

16. Účast na kurzu může ovlivnit také:

- Rodina
- Přátelé
- Osobní potřeba
- Potencionální zaměstnavatel
- Úřad práce

Příloha P 2: Statistické zpracování údajů z kvantitativního výzkumu

DC1: Zjistit, jaký druh motivace motivuje Romy ke studiu v závislosti na jejich věku.

H1₀: Předpokládáme, že neexistuje rozdíl v druhu motivace Romů ke studiu v závislosti na jejich věku.

H1_A: Předpokládáme, že existuje rozdíl v druhu motivace Romů ke studiu v závislosti na jejich věku.

K ověření hypotézy č. 1 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 11 (Jak Romy více motivovat ke vzdělání) a otázku č. 3 (V jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	Příslib Zaměstnání	Lepší životní Styl	Dobrý pocit	Motivace Pro ostatní	Jiné	Σ
18-30	5	1	4	5	4	19
31-45	14	18	7	6	4	49
46-60	4	2	5	3	4	18
Σ	23	21	16	14	12	86

Tabulka 6: Souhrn odpovědí k H1

Zdroj: vlastní

O:	Příslib Zaměstnání	Lepší životní Styl	Dobrý pocit	Motivace Pro ostatní
18-30	5,08	4,64	3,53	3,09
31-45	13,10	11,97	9,12	7,98
46-60	4,81	4,40	3,35	2,93
Σ	23	21	16	14

P	O	P-O	(P-O) ²	(P-O) ² /O
5	5,08	-0,08	0,007	0,00
14	13,10	0,90	0,802	0,06
4	4,81	-0,81	0,663	0,14
1	4,64	-3,64	13,246	2,86
18	11,97	6,03	36,420	3,04
2	4,40	-2,40	5,738	1,31
4	3,53	0,47	0,216	0,06
7	9,12	-2,12	4,479	0,49
5	3,35	1,65	2,726	0,81
5	3,09	1,91	3,637	1,18
6	7,98	-1,98	3,908	0,49
3	2,93	0,07	0,005	0,00
4	2,65	1,35	1,819	0,69
4	6,84	-2,84	8,050	1,18
4	2,51	1,49	2,215	0,88
86	86	-1,199041E-14		13,1839

Hladina význa 0,05

Stupně volnost 8

Krit. Hodnota 15,507 zamítáme alternativní - přijímáme h0

Výsledek

Na základě výpočtu chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že *přijímáme nulovou hypotézu – tzn. neexistují rozdíly v druhu motivace Romů v závislosti na jejich věku.*

DC2: Zjistit, jaký je hlavní faktor ovlivňující Romskou populaci k výběru kurzů s ohledem na jejich pohlaví.

H2o: Předpokládáme, že neexistují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

H2A: Předpokládáme, že existují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

K ověření hypotézy č. 2 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 10 (Jaký je nejčastější důvod neúčasti na kurzu) a otázku č. 3 (Jaké pohlaví jsou nejčastěji klienti). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	Finanční gramotnost	Administrativa	Manuální činnost	Služby	Pc	Jiné	Σ
Ženy	4	2	3	4	2	5	20
Muži	7	4	2	8	1	2	24
Přibližně stejně	5	6	8	5	7	11	42
Σ	16	12	13	17	10	18	86

Tabulka 7: Souhrn odpovědí k H2

Zdroj: vlastní

O:	Finanční gramotnost	Administrativa	Manuální činnost	Služby	Pc	Jiné	Σ
Ženy	3,72	2,79	3,02	3,95	2,33	4,19	20
Muži	4,47	3,35	3,63	4,74	2,79	5,02	24
Přibližně stejně	7,81	5,86	6,35	8,30	4,88	8,79	42
Σ	16	12	13	17	10	18	86

P	O	P-O	(P-O) ²	(P-O) ² /O
4	3,72	0,28	0,078	0,02
7	4,47	2,53	6,426	1,44
5	7,81	-2,81	7,918	1,01
2	2,79	-0,79	0,625	0,22
4	3,35	0,65	0,424	0,13
6	5,86	0,14	0,019	0,00
3	3,02	-0,02	0,001	0,00
2	3,63	-1,63	2,650	0,73
8	6,35	1,65	2,726	0,43
4	3,95	0,05	0,002	0,00
8	4,74	3,26	10,600	2,23
5	8,30	-3,30	10,905	1,31
2	2,33	-0,33	0,106	0,05
1	2,79	-1,79	3,207	1,15
7	4,88	2,12	4,479	0,92
5	4,19	0,81	0,663	0,16
2	5,02	-3,02	9,140	1,82
11	8,79	2,21	4,881	0,56
86	86	-7,9936058E-15	12,180599443	

Hladina významnos 0,05

Stupeň volnosti 6

Krit. hodnota 18,307 zamítáme alternativní - přijímáme h0

Kritická hodnota je 18,307, tudíž zamítáme alternativní hypotézu a přijímáme nulovou.

Výsledek

Na základě výpočtu chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že *přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní hypotézu - tzn. neexistují rozdíly ve výběru typu kurzů u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.*

DC3: Zjistit, jaký je rozdíl v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřadu práce u romské populace s ohledem na jejich pohlaví..

H3_O: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

H3_A: Předpokládáme, že existují rozdíly v úspěšnosti v dokončení kurzů na úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

K ověření hypotézy č. 3 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 15 a otázku č.2 (V jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	0 – 25%	26 – 50%	51 – 75%	76 – 100%	Σ
Ženy	4	6	4	2	16
Muži	8	6	7	2	23
Přibližně stejně	8	19	16	4	47
Σ	20	31	27	8	86

Tabulka 8: Souhrn odpovědí k H3

Zdroj: vlastní

O:	0 – 25%	26 – 50%	51 – 75%	76 – 100%	Σ
Ženy	3,72	5,77	5,02	1,49	16
Muži	5,35	8,29	7,22	2,14	23
Přibližně stejně	10,93	16,94	14,76	4,37	47
Σ	20	31	27	8	86

P	O	P-O	(P-O) ²	(P-O) ² /O
4	3,72	0,28	0,078	0,02
8	5,35	2,65	7,029	1,31
8	10,93	-2,93	8,586	0,79
6	5,77	0,23	0,054	0,01
6	8,29	-2,29	5,247	0,63
19	16,94	2,06	4,236	0,25
4	5,02	-1,02	1,047	0,21
7	7,22	-0,22	0,049	0,01
16	14,76	1,24	1,548	0,10
2	1,49	0,51	0,262	0,18
2	2,14	-0,14	0,019	0,01
4	4,37	-0,37	0,138	0,03
86	86		1,77635683940025E-15	3,549603433

Hladina významno 0,05

Stupně volnosti: 6

Kritická hodnota je 12, 592, zamítáme alternativní hypotézu a přijímáme nulovou.

Výsledek

Na základě výpočtu chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní hypotézu – tzn. neexistují rozdíly v úspěšnosti v dokončení kurzů na Úřad práce u romské populace v závislosti na jejich pohlaví.

DC4: Zjistit, jaké jsou rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech s ohledem na jejich věku.

H4o: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.

H4A: Předpokládáme, že existují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.

K ověření hypotézy č. 4 jsme použili z dotazníkového šetření otázku č. 16 (Nejčastější důvod účasti na kurzech) a otázku č. 3 (V jakých věkových kategoriích se klienti nejčastěji pohybují). Celkem jsme získali 86 odpovědí.

	Rodina	Přátelé	Osobní potřeba	Zaměstnavatel	Úřad práce	Σ
18 – 30	3	1	3	6	6	19
31 – 45	10	7	8	17	7	49
56 – 60	2	0	6	6	4	18
Σ	15	8	17	29	17	86

Tabulka 9: Souhrn odpovědí k H4

Zdroj: vlastní

O:	Rodina	Přátelé	Osobní potřeba	Zaměstnavatel	Úřad práce	Σ
18 – 30	3,31	1,76	3,75	6,40	3,75	19
31 – 45	8,54	4,55	9,68	16,52	9,68	49
56 – 60	3,13	1,67	3,55	6,06	3,65	18
Σ	15	8	17	29	17	86

P	O	P-O	(P-O) ²	(P-O) ² /O
3	3,31	-0,31	0,096	0,03
10	8,54	1,46	2,132	0,25
2	3,13	-1,13	1,277	0,41
1	1,76	-0,76	0,578	0,33
7	4,55	2,45	6,003	1,32
0	1,67	-1,67	2,789	1,67
3	3,75	-0,75	0,563	0,15
8	9,68	-1,68	2,822	0,29
6	3,55	2,45	6,003	1,69
6	6,40	-0,40	0,160	0,03
17	16,52	0,48	0,230	0,01
6	6,06	-0,06	0,004	0,00
6	3,75	2,25	5,063	1,35
7	9,68	-2,68	7,182	0,74
4	3,65	0,35	0,123	0,03
86	86	2,66454E-15		8,3015

Hladina významnosti 0,05

Stupeň volnosti 8

Kritická hodnota je 15, 507, zamítáme alternativní a přijímáme nulovou hypotézu.

Výsledek

Na základě výpočtu chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že zamítáme alternativní hypotézu a přijímáme nulovou hypotézu – tzn. neexistují rozdíly v důvodech účasti romské populace na kurzech v závislosti na jejich věku.